



Berlin

Wirtschaftsförderung Berlin
INTERNATIONAL
Berlin Business Development Corporation

WITAMY W BERLINIE

8 kroków do własnej firmy w Berlinie

Praktyczny przewodnik
dla polskich przedsiębiorców

WENDLER TREMML
RECHTSANWÄLTE



POLSKO-NIEMIECKIE
TOWARZYSTWO WSPIERANIA GOSPODARKI S.A.

DEUTSCH-POLNISCHE
WIRTSCHAFTSFÖRDERUNGSGESELLSCHAFT AG

8 kroków do własnej firmy w Berlinie

Praktyczny przewodnik
dla polskich przedsiębiorców

Berlin, 2005

Wydanie II
zaktualizowane i rozszerzone

Berlin Business Development Corporation
Kancelaria Adwokacka Wendler Tremml
Polsko-Niemieckie Towarzystwo Wspierania Gospodarki S.A.

Wydawcy:

© Berlin Business Development Corporation

Wirtschaftsförderung Berlin International GmbH

Ludwig Erhard Haus , Fasanenstr. 85, D - 10623 Berlin

tel.: (00 49 30) 399 80 - 0, fax: (00 49 30) 399 80 - 239

e-mail: info@wfbi.de, <http://www.wfbi.de/>

© Kancelaria Adwokacka Wendler Tremml

Wendler Tremml Rechtsanwälte

Reinhardtstraße 25, D-10117 Berlin

tel.: (00 49 30) 28 04 63 60, fax (00 49 30) 28 04 63 61

e-mail: berlin@law-wt.de, [http:// www.law-wt.de](http://www.law-wt.de)

© Polsko-Niemieckie Towarzystwo Wspierania Gospodarki S.A.

ul. Kobylogórska 68, 66-400 Gorzów Wlkp.

tel.: (0 95) 720 83 40, fax (0 95) 720 83 41

e-mail: twg@twg.pl, [http:// www.twg.pl](http://www.twg.pl)

Autorzy:

Dorota Thiel-Jankiewicz

senior manager w Berlin Business Development Corporation

e-mail: Dorota.Thiel-Jankiewicz@wfbi.de

Raimund E. Walch

adwokat w biurze Kancelarii Adwokackiej Wendler Tremml w Berlinie

e-mail: RWalch@law-wt.de

Redakcję zakończono 31.03.2005 r.

Pomimo dołożenia przez autorów wszelkiej staranności, nie można wykluczyć wystąpienia nieścisłości w tego typu tekście. Dlatego też Wydawcy nie ponoszą odpowiedzialności za konsekwencje wynikające z zastosowania wskazówek w praktyce. W celu uzyskania wiążącej informacji prosimy o bezpośrednie skontaktowanie się z Kancelarią Wendler Tremml.

Przedruk dozwolony po uzgodnieniu z wydawcą.

Wstęp

Posiadanie przedstawicielstwa czy spółki-córki w Niemczech nie tylko ułatwia kontakty z niemieckimi i innymi unijnymi partnerami gospodarczymi, ale przede wszystkim uwiarygadnia polską firmę w oczach niemieckiego odbiorcy. Ze względu na bliskość polskiej granicy, tradycyjne dobre kontakty gospodarcze z Polską oraz stosunkowo duży potencjał gospodarczy, dla wielu polskich przedsiębiorców Berlin jest pierwszym celem w ich ekspansji na rynki zagraniczne.

Niniejsza publikacja ma pełnić rolę praktycznego przewodnika, omawiającego krok po kroku czynności, jakie należy wykonać przy zakładaniu firmy w Berlinie. Ze względu na specyfikę niemieckiego systemu federalnego, procedury i wymagania względem zakładających firmy w innych niemieckich krajach związkowych mogą jednak odbiegać od omawianych w niniejszym materiale.

Przed podjęciem praktycznych działań warto zapoznać się z ramowymi warunkami dostępu do rynku niemieckiego i prowadzenia działalności gospodarczej w Niemczech. W Internecie dostępnych jest coraz więcej aktualnych i wiarygodnych informacji, publikowanych również w języku polskim, np.: portal Polsko-Niemieckiego Towarzystwa Wspierania Gospodarki S.A. - www.infoniemcy.pl, portal Pełnomocnika Rządu Federalnego ds. Migracji, Azylu i Integracji - www.handbuch-deutschland.de, portal Wydziału Ekonomiczno-Handlowego Ambasady RP w Berlinie - www.wirtschaft-polen.de, oraz wielojęzyczne portale (niestety bez wersji polskiej): www.deutschland.de, www.tatsachen-ueber-deutschland.de.

Wydawcy

Spis treści

Wprowadzenie	6
1. krok: Wybór formy prawnej	7
2. krok: Rekonesans i określenie kosztów przedsięwzięcia.....	20
3. krok: Podpisanie umowy spółki przed notariuszem	45
4. krok: Wynajem lokalu	46
5. krok: Otwarcie konta bankowego	48
6. krok: Wpis do rejestru handlowego.....	51
7. krok: Zgłoszenie działalności w urzędzie ds. gospodarki	55
8. krok: Zameldowanie w urzędzie ds. obywatelskich i uzyskanie zaświadczenia o prawie pobytu.....	59
Załącznik: Wspieranie inwestycji w Berlinie	64

Wprowadzenie

Nowe zasady podejmowania działalności gospodarczej w RFN

Już Układ Europejski z 16.12.1991 r., ustanawiający stowarzyszenie między Rzeczpospolitą Polską z jednej strony, a Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi z drugiej strony, zrównał prawa polskich przedsiębiorców i obywateli w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek¹ na terenie Unii z prawami przedsiębiorstw i obywateli UE.

1. maja 2004 r., z dniem przystąpienia Polski do UE, obywatele RP, których status w RFN określała dotychczas Ustawa o Cudzoziemcach (niem. Ausländergesetz, w skr. AuslG) z 09.07.1990 r., stali się obywatelami UE, w myśl art.18 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE). W konsekwencji znacznie uproszczone zostały procedury dotyczące przemieszczania się i przebywania na terytorium RFN. Kolejne ułatwienia wprowadzone zostały 01.01.2005 r. niemiecką ustawą imigracyjną (niem. Zuwanderungsgesetz), znoszącą obowiązek posiadania pozwolenia na pobyt.

Pomimo zasadniczej formalnej zmiany w traktowaniu polskich przedsiębiorców zakładających firmy w RFN, rozpoczęcie samodzielnej działalności gospodarczej przez polskiego przedsiębiorcę w Berlinie nadal reguluje wiele przepisów. Przed przystąpieniem do działania należy dokonać analizy potrzeb i możliwości, oszacować koszty przedsięwzięcia i podjąć decyzję co do formy prawnej zakładanego przedsiębiorstwa.

¹ Tj. na zasadzie samozatrudnienia, które nie daje prawa do poszukiwania lub podejmowania zatrudnienia na rynku pracy.

1. krok: Wybór formy prawnej

Korzystne warunki prowadzenia działalności gospodarczej w Niemczech, m.in. liberalne ustawodawstwo dopuszczające różnorodne rodzaje aktywności, są jednym z powodów zaangażowania wielu zagranicznych firm i przedsiębiorców w RFN. Zasadniczo obcokrajowcy w Niemczech mają prawo wyboru dowolnej formy prawnej prowadzenia działalności gospodarczej.

Formy prawne prowadzenia działalności

Wybrane¹ formy prawne i ich charakterystyka

Forma prawna	Działalność na własny rachunek	Spółka cywilna	Spółka jawna	Spółka komandytowa	Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	Spółka akcyjna
Właściciele	Przedsiębiorca (kupiec)	Wspólnicy	Wspólnicy	A) Komplementariusze B) Komandytariusze	Wspólnicy	Akcjonariusze
Min. liczba wspólników	1	2	2	A) 1 B) 1	1	1
Min. kapitał w euro	-	- (Udziały wg ustaleń wspólników)	-	A) - B) Suma komandytowa (wartość dowolna)	25.000	50.000
Upoważnienie do kierowania	Właściciel	Wszyscy wspólnicy	Wszyscy wspólnicy	Komplementariusze	Zarząd	Zarząd
Odpowiedzialność	Osobista i nieograniczona	Osobista i nieograniczona wszystkich wspólników	Osobista i nieograniczona wszystkich wspólników	A) Osobista i nieograniczona B) Do wysokości wkładu	Ograniczona do wysokości wkładu	Ograniczona do wysokości wkładu
Udział w zysku	Właścicielowi przypada całkowity zysk	Proporcjonalnie do udziałów	Udział w wys. 4% od udziału kapitałowego, reszta do równego podziału	Udział w wys. 4% od udziału kapitałowego, reszta do równego podziału	Proporcjonalnie do wkładów	Zgodnie z uchwałą dot. przeznaczenia zysku (dywidendy)
Formalności związane z utworzeniem	Nieskomplikowane (zgłoszenie działalności)	Nieskomplikowane (umowa spółki, zgłoszenie działalności)	Bardziej skomplikowane	Bardziej skomplikowane	Bardziej skomplikowane (umowa spółki w formie aktu notarialnego itd.)	Bardziej skomplikowane (umowa spółki w formie aktu notarialnego itd.)
Wpis do rejestru handlowego	Może nastąpić jako: zarejestrowany kupiec (niem. eingetragener Kaufmann, skr. e.K.)	-	Wymagany	Wymagany	Wymagany	Wymagany
Wskazówki		GbR może być udziałowcem w sp. z o.o. (GmbH), może zostać wpisana do księgi wieczystej		KG polecana jest osobom prowadzącym działalność na własny rachunek, posiadającym silnego finansowo partnera, chcącego ograniczyć swoją odpowiedzialność		

¹ Wybór ograniczono do form prawnych najczęściej stosowanych przez cudzoziemców w Niemczech.

W praktyce zagraniczni inwestorzy preferują
5 podstawowych form:

1. przedstawicielstwo
2. samodzielny oddział
3. działalność na własny rachunek
4. spółki osobowe (cywilna, jawna, komandytowa)
5. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

**Przedstawicielstwo
(niem. Repräsentanz)**

Przedstawicielstwo, czy też biuro przedstawicielskie (nazywane też biurem kontaktowym lub biurem technicznym) jest jedynie częścią firmy macierzystej za granicą i musi występować pod zarejestrowaną w Polsce firmą (nazwą). Przedstawicielstwo nie posiada osobowości prawnej. Jego rolą jest jedynie zaznaczenie obecności polskiego przedsiębiorstwa na rynku niemieckim. Biuro przedstawicielskie podejmuje działania związane z rozpoznaniem rynku i wspieraniem sprzedaży i nie jest rejestrowane w rejestrze handlowym.

Działalność w formie biura przedstawicielskiego jest jednak formą działalności gospodarczej, więc utworzenie takiego biura podlega, według §14 Ustawy Prawo Działalności Gospodarczej (niem. Gewerbeordnung) obowiązkowemu zgłoszeniu. Oznacza to, że fakt podjęcia działalności musi być zgłoszony w urzędzie ds. gospodarki (niem. Gewerbeamt) albo w urzędzie porządkowym (niem. Ordnungsamt) miasta lub gminy, w której działalność ma być prowadzona.

Celowość utworzenia biura przedstawicielskiego zależy od zamierzonego rodzaju działalności, jak również od uregulowań polsko-niemieckiej umowy w sprawie zapobiegania podwójnemu opodatkowaniu.

Kolejne kroki w przypadku zakładania przedstawicielstwa:

2. krok – rekonesans i określenie kosztów przedsięwzięcia (str. 20)
- 3. krok – nie dotyczy**
4. krok – wynajem lokalu (str. 46)
5. krok – otwarcie konta bankowego (str. 48)
- 6. krok – nie dotyczy**

-
7. krok – zgłoszenie działalności w dzielnicowym urzędzie ds. gospodarki (str. 55)
 8. krok – zameldowanie w urzędzie ds. obywatelskich i uzyskanie zaświadczenia o prawie pobytu (str. 59).

Samodzielny oddział (nazywany również filią) daje większe możliwości niż przedstawicielstwo. Nie jest jednak z punktu widzenia prawa samodzielny przedsiębiorstwem, tak jak np. spółka-córka, mimo że posiada odrębny lokal i jest samodzielny pod względem gospodarczym i organizacyjnym. Oddział ma jednak prawo pozyskiwać i może być pozwany przez osoby trzecie.

**Samodzielny oddział
(niem. eingetragene
Zweigniederlassung)**

Warunkiem wpisania samodzielnego oddziału firmy działającej na podstawie prawa obcego do rejestru handlowego jest określona niezależność tego oddziału, tzn. musi on posiadać własne kierownictwo (członkowie kierownictwa nazywani są też „stałymi przedstawicielami”), dysponować własnym lokalem, prowadzić własną księgowość, a także wykazać się własnym majątkiem.

Kolejne kroki w przypadku zakładania samodzielnego oddziału:

2. krok – rekonesans i określenie kosztów przedsięwzięcia (str. 20)
- 3. krok – nie dotyczy**
4. krok – wynajem lokalu (str. 46)
5. krok – otwarcie konta bankowego (str. 48)
6. krok – wpis do rejestru handlowego (str. 51)
7. krok – zgłoszenie działalności w dzielnicowym urzędzie ds. gospodarki (str. 55)
8. krok – zameldowanie w urzędzie ds. obywatelskich i uzyskanie zaświadczenia o prawie pobytu (str. 59).

Ta forma - działalność gospodarcza osoby fizycznej na własny rachunek - występuje często w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej w ograniczonym wymiarze. Może być prowadzona jedynie pod własnym imieniem i nazwiskiem. W tym przypadku możliwe jest² dokonanie wpisu działalności do rejestru handlowego pod pojęciem „zarejestrowanego kupca” (niem. eingetragener Kaufmann). Wówczas do nazwy przedsiębiorstwa musi być dodany skrót „e.K” lub „e.Kfr” lub podobne jednoznaczne określenie.

Działalność na własny rachunek (niem. Tätigkeit im eigenen Namen)

² Dokonanie wpisu do rejestru uwiarygadnia firmę w oczach partnerów gospodarczych.

Za prowadzeniem działalności w tej formie przemawia fakt, że do jej podjęcia nie jest wymagany żaden kapitał. Nieskomplikowane są też formalności prowadzące do utworzenia firmy. Zdecydowaną wadą jest obarczenie właściciela całym ryzykiem finansowym przedsięwzięcia, który za długi i zobowiązania odpowiada osobiście całym swoim majątkiem. Z tego powodu w obrocie gospodarczym w Niemczech wykraczającym poza określone ramy, odradza się tę formę działalności.

Prowadzenie działalności gospodarczej w tej formie wymaga, podobnie jak w przypadku przedstawicielstwa i oddziału, zgłoszenia w odpowiednim urzędzie ds. gospodarki.

Kolejne kroki w przypadku podejmowania działalności przez pojedynczą osobę:

2. krok – rekonesans i określenie kosztów przedsięwzięcia (str. 20)
- 3. krok – nie dotyczy**
4. krok – wynajem lokalu (str. 46)
5. krok – otwarcie konta bankowego (str. 48)
- 6. krok – nie dotyczy** (dotyczy tylko w przypadku wpisu „zarejestrowanego kupca”)
7. krok – zgłoszenie działalności w dzielnicowym urzędzie ds. gospodarki (str. 55)
8. krok – zameldowanie w urzędzie ds. obywatelskich i uzyskanie zaświadczenia o prawie pobytu (str. 59).

SPÓŁKI OSOBOWE

Spółka cywilna
(niem. Gesellschaft
bürgerlichen Rechts)

W przypadku, kiedy działalność na własny rachunek zamierza wspólnie prowadzić kilka osób, można wybrać formę spółki cywilnej (niem. Gesellschaft bürgerlichen Rechts, skr. GbR). Stosunki i zależności pomiędzy współnikami zaleca się uregulować w formie pisemnej. Spółka może również powstać bez pisemnej umowy, wtedy zastosowanie mają regulacje ustawowe. Dla poszczególnych współników mogą się one jednak okazać niekorzystne, szczególnie w przypadku rozwiązania spółki.

Kolejne kroki w przypadku zakładania spółki cywilnej:

2. krok – rekonesans i określenie kosztów przedsięwzięcia (str. 20)
- 3. krok – nie dotyczy**
4. krok – wynajem lokalu (str. 46)
5. krok – otwarcie konta bankowego (str. 48)
- 6. krok – nie dotyczy**
7. krok – zgłoszenie działalności w dzielnicowym urzędzie ds. gospodarki (str. 55)
8. krok – zameldowanie w urzędzie ds. obywatelskich i uzyskanie zaświadczenia o prawie pobytu (str. 59).

Spółka cywilna nie może mieć zastosowania w przypadku, kiedy więcej niż jedna osoba prowadzi działalność gospodarczą wykraczającą poza określone ramy - powstaje wówczas spółka jawna (niem. offene Handelsgesellschaft, skr. OHG). Za zobowiązania spółki wszyscy wspólnicy odpowiadają całym swoim majątkiem. Nie jest wymagany kapitał minimalny, jednak przedsiębiorstwo musi zostać zarejestrowane w rejestrze handlowym. Spółka jawna (OHG), jak również spółka komandytowa (KG, przedstawiona poniżej) stanowią specyficzne formy spółki cywilnej (GbR), jeżeli utworzone zostały w celu prowadzenia działalności gospodarczej.

Spółka jawna (niem. offene Handelsgesellschaft)

W spółce komandytowej (Kommanditgesellschaft, skr. KG) musi być przynajmniej dwóch wspólników, a jeden z nich jako komplementariusz odpowiada całym swoim majątkiem. Natomiast drugi wspólnik – komandytariusz – jest cichym wspólnikiem i odpowiada do wysokości wkładu. Tu, jak wyżej, kapitał minimalny nie jest wymagany, a spółka musi być zarejestrowana w rejestrze handlowym.

Spółka komandytowa (niem. Kommanditgesellschaft)

Kolejne kroki w przypadku zakładania spółki jawnej lub komandytowej:

2. krok – rekonesans i określenie kosztów przedsięwzięcia (str. 20)
- 3. krok – nie dotyczy**
4. krok – wynajem lokalu (str. 46)
5. krok – otwarcie konta bankowego (str. 48)
6. krok – wpis do rejestru handlowego (str. 51)
7. krok – zgłoszenie działalności w dzielnicowym urzędzie ds. gospodarki (str. 55)

-
8. krok – zameldowanie w urzędzie ds. obywatelskich i uzyskanie zaświadczenia o prawie pobytu (str. 59).

Kryteria wyboru pomiędzy spółką osobową a kapitałową

Kryterium	Spółka osobowa	Spółka kapitałowa
Majątek spółki	Majątek wniesiony do spółki	Własny majątek spółki (osoby prawnej)
Kapitał, z którego pokrywane są wierzytelności	Majątek spółki, prywatny majątek wspólników odpowiadających bez ograniczeń i prywatny majątek (do wartości zadeklarowanych wkładów) wspólników odpowiadających do wysokości wkładu, w przypadku, kiedy wkłady nie zostały wpłacone	Tylko majątek spółki
Upoważnienie do kierowania spółką i reprezentacji	Z reguły wspólnicy	Specjalne organa kierownicze
Istnienie / przyczyny rozwiązania spółki	Uzależnione od istnienia wspólników (śmierć wspólnika stanowi przyczynę rozwiązania spółki)	Niezależne od istnienia wspólników
Opodatkowanie zysku	Nie podlega opodatkowaniu podatkiem od spółek	Podlega opodatkowaniu podatkiem od spółek

SPÓŁKI KAPITAŁOWE

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (niem. Gesellschaft mit beschränkter Haftung)

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (niem. Gesellschaft mit beschränkter Haftung, w skrócie: GmbH) jest najczęściej wybieraną formą prawną przedsiębiorstwa w Republice Federalnej Niemiec. Dzięki stosunkowo nieskomplikowanym formalnościom przy jej zakładaniu, swobodzie określenia kształtu spółki, jak również stosunkowo niskiemu kapitałowi, wymaganemu przy tworzeniu spółki, jest ona często stosowana zarówno przez duże przedsiębiorstwa, jak i pojedyncze osoby (tzw. jednoosobowa GmbH). Główną zaletą tej formy spółki jest ograniczenie ryzyka finansowego do wysokości majątku spółki. Jeżeli wszyscy udziałowcy wniosą wkłady, to odpowiadają majątkiem osobistym tylko w wyjątkowych przypadkach. Ograniczona jest też odpowiedzial-

ność zarządu. Inaczej jest w przypadku osoby prowadzącej działalność gospodarczą na własny rachunek (np. kupca), czy wspólników spółki osobowej, którzy odpowiadają za zobowiązania całym swoim osobistym majątkiem w pełnej wysokości.

Wiarygodność jaką cieszy się spółka z o.o. wśród partnerów gospodarczych oraz jednoznaczne ograniczenie odpowiedzialności to główne powody, dla których inwestorzy zagraniczni planujący stabilną działalność gospodarczą w Niemczech decydują się na tę formę prawną. Fakt ten przemawia za szerszym omówieniem w niniejszym opracowaniu zagadnień związanych z zakładaniem spółki z o.o.

Niemiecka spółka z o.o. może zostać założona przez minimalnie jedną (jednoosobowa GmbH) lub kilka osób³. Ani wspólnicy, ani zarząd GmbH nie muszą być obywatelami Niemiec. Możliwy jest więc przypadek, w którym wszyscy wspólnicy i członkowie zarządu są cudzoziemcami.

Umowa spółki z o.o.

Koniecznym warunkiem utworzenia GmbH jest podpisanie umowy spółki, która musi zostać poświadczona przez notariusza. Najczęściej umowa sporządzana jest przez adwokata w ramach tzw. doradztwa założycielskiego. Następnie poświadczana jest przez notariusza.

Przed spotkaniem z adwokatem lub notariuszem należy przemyśleć lub podjąć decyzje w następujących kwestiach:

- gdzie spółka będzie miała siedzibę
- jak będzie brzmiała firma (nazwa) spółki
- co będzie przedmiotem działalności spółki
- jak wysoki będzie jej kapitał zakładowy i jaka będzie wysokość wkładów wspólników
- kto będzie sprawował zarząd i jaki będzie zakres jego uprawnień do reprezentowania spółki.

Powyższe punkty stanowią wymaganą treść umowy spółki.

Spółka musi posiadać siedzibę w obrębie właściwości miejscowej danego rejestru handlowego, w którym jest wpisana. Posiadanie adresu nie jest co prawda warunkiem dokonania wpisu do reje-

Siedziba / adres spółki z o.o.

³ Spółka z o.o. może zostać utworzona przez osobę fizyczną, osobę prawną lub spółkę osobową.

stru, należy jednak zagwarantować możliwość dostarczania poczty dla spółki. W początkowym okresie jako adres firmy można podawać np. adres prowadzącej sprawę kancelarii prawnej.

Warto wiedzieć, że posiadanie adresu w Niemczech jest w zasadzie niezbędne do podjęcia wszelkich działań formalnych związanych z utworzeniem przedsiębiorstwa polskiej osoby fizycznej lub prawnej (jak np. podpisanie umowy spółki). Decyzja o lokalizacji przedsięwzięcia należy więc do jednych z pierwszych, które należy podjąć przy zakładaniu firmy w RFN.

**Nazwa („firma”)
spółki z o.o.**

Od 01.07.1998 r. „firma”, czyli nazwa spółki może być wybrana dowolnie, tzn. dopuszcza się także nazwy fantazyjne. Jednak zgodnie z ogólnymi zasadami prawa spółek firma musi posiadać tzw. cechę odróżniającą (nie może wprowadzać w błąd) oraz dodatkowo dopisek (w języku niemieckim) „spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” lub odpowiedni skrót. Zalecane jest uprzednie skonsultowanie nazwy z izbą przemysłowo-handlową (IHK). IHK jest instytucją wydającą opinię o dopuszczalności firmy według niemieckiego prawa o spółkach oraz orzekającą, czy nazwa firmy nie wprowadza w błąd.

**Przedmiot działalności
spółki z o.o.**

W umowie spółki należy w przejrzysty sposób określić również przedmiot jej działalności. Zgodnie z Ustawą Prawo Działalności Gospodarczej (niem. Gewerbeordnung) prowadzenie niektórych rodzajów działalności gospodarczej wymaga uzyskania zezwolenia (np. działalność maklerska w zakresie nieruchomości i ubezpieczeń, działalność deweloperska i w zakresie nadzoru budowlanego). Jeżeli dany rodzaj działalności wymaga uzyskania zezwolenia, to należy je przedłożyć w sądzie podczas procedury rejestracji spółki. W przypadku gdy przedmiot działalności spółki obejmuje działalność rzemieślniczą, dodatkowo należy złożyć wniosek o wpis do rejestru rzemieślniczego (niem. Handwerksrolle) (dotyczy rzemiosła właściwego, czyli zawodów wymienionych w załączniku A do ustawy o rzemiośle, niem. Handwerksordnung⁴) lub o wpis na listę przedsiębiorstw wykonujących działalność pokrewną rzemiosłu (niem. Verzeichnis der handwerksähnlichen Betriebe) (zawody wymienione w załączniku B ustawy o rzemiośle⁵) w odpowiedniej izbie rzemieślniczej.

⁴ Wykaz zawodów, wykonywanie których wymaga dopuszczenia (uprawnień mistrzowskich).

⁵ Wykaz zawodów, wykonywanie których nie wymaga dopuszczenia i zawodów pokrewnych rzemiosłu.

Jeżeli wpis do rejestru rzemieślniczego nie zostanie dokonany przed zgłoszeniem spółki do rejestru handlowego, sąd może uchylić się od wpisu do rejestru (handlowego) uzasadniając decyzję tym, że najpierw należy dokonać wpisu do rejestru rzemieślniczego, bądź też wpisu na listę zawodów pokrewnych rzemiosłu we właściwej izbie rzemieślniczej.

Warunkiem uzyskania wpisu do rejestru rzemieślniczego przez osobę prawną (czyli m.in. spółkę z o.o.) jest zatrudnienie na stanowisku kierownika technicznego osoby, która zgodnie z niemieckimi przepisami złożyła egzamin mistrzowski w danej dziedzinie rzemiosła lub posiada porównywalne kwalifikacje potwierdzone egzaminem, np. właściwej w danym przypadku szkoły wyższej. Wpis do rejestru rzemieślniczego może również uzyskać obywatel UE, będący w posiadaniu zezwolenia na zasadzie wyjątku (niem. Ausnahmewilligung), wydawanego na podstawie § 9 ustawy o rzemiośle. Zezwolenie jest udzielane osobom, które w kraju ojczystym prowadziły działalność rzemieślniczą oraz:

- a. co najmniej 6 lat nieprzerwanie prowadziły samodzielną działalność gospodarczą w danym zawodzie lub były zatrudnione na stanowisku kierownika zakładu lub
- b. co najmniej 3 lata nieprzerwanie prowadziły samodzielną działalność gospodarczą lub były zatrudnione na stanowisku kierownika zakładu, po uprzednim ukończeniu przynajmniej 3-letniego, uznawanego państwowo, kształcenia w danym zawodzie lub
- c. co najmniej 3 lata nieprzerwanie prowadziły samodzielną działalność gospodarczą i co najmniej 5 lat pracowały jako pracownik najemny w danym zawodzie lub
- d. co najmniej 5 lat nieprzerwanie pracowały na stanowisku kierowniczym, przy czym z tego co najmniej 3 lata w dziale technicznym, po uprzednim ukończeniu przynajmniej 3-letniego kształcenia w danym zawodzie.

Od ukończenia działalności wymienionych w punktach a) i c) nie może upłynąć więcej niż 10 lat.

Poza tym (zgodnie z dyrektywą Unii Europejskiej dot. uznawania kwalifikacji zawodowych 1999/42) zezwolenie na zasadzie wyjątku może zostać udzielone osobie, która przedłoży dyplomy lub świadectwa, świadczące o posiadaniu odpowiednich kwalifikacji.

Jeżeli jednak kwalifikacje wynikające z przedłożonych dokumentów w znacznej mierze różnią się od kwalifikacji wymaganych do wykonywania danego zawodu, dana osoba może zostać poddana egzaminowi kwalifikacyjnemu lub skierowana na odbycie szkolenia uzupełniającego.

**Kapitał zakładowy
w spółce z o.o.**

Minimalny kapitał zakładowy w spółce z o.o. w Niemczech wynosi 25.000 euro. Kapitał ten musi być wpłacony w momencie zakładania spółki. W przypadku wkładów pieniężnych wnioszek o rejestrację spółki można złożyć dopiero wtedy, kiedy każdy udział jest opłacony przynajmniej w jednej czwartej, a kapitał łącznie przynajmniej w kwocie 12.500 euro. Wpłacony lub udokumentowany kapitał ma z reguły formę wkładu pieniężnego. W przypadku jednoosobowej spółki z o.o. wspólnik musi przedstawić zabezpieczenie części niewpłaconego wkładu pieniężnego, np. w formie poręczenia. W momencie składania wniosku o wpis do rejestru, zarząd musi zapewnić, że deklarowany kapitał jest do jego dyspozycji. Zarząd jednoosobowej spółki z o.o., w przypadku gdy wkład pieniężny nie został wpłacony w pełnej kwocie, musi dodatkowo zapewnić, że dokonano niezbędnego zabezpieczenia pozostałej części wkładu. Pozostałą część wkładu należy wniesić w momencie podjęcia przez wspólników stosownej uchwały lub - jeżeli odpowiedni zapis został zawarty w umowie spółki - na żądanie zarządu. Należy też wiedzieć, że każdy ze wspólników-założycieli odpowiada za zaległe wkłady gotówkowe pozostałych.

Obok wkładów gotówkowych możliwe jest także wniesienie wkładów rzeczowych (np. maszyn, wierzytelności, praw i in.). Należy zwrócić uwagę, że zarówno przedmiot wkładu rzeczowego, jak i kwota udziału, któremu odpowiada wkład rzeczowy muszą być podane w umowie spółki. Wspólnicy odpowiadają za współmierność wyceny wkładów rzeczowych. Sąd poddaje tę wycenę sprawdzeniu.

**Zarząd i zakres jego
uprawnień do
reprezentowania
spółki z o.o.**

Kierowanie spółką leży w gestii jej najważniejszych organów, a mianowicie zarządu oraz zgromadzenia wspólników. Wspólnikom nie wolno w imieniu spółki zawierać żadnych umów ani podejmować zobowiązań, dlatego aby uzyskać to prawo, muszą zostać wpisani do rejestru jako członkowie zarządu. W skład za-

rzędu może wchodzić jedna lub więcej osób. Zarząd jest ustanawiany w umowie spółki bądź przez uchwałę wspólników i można go w każdej chwili odwołać. Członkowie zarządu są zasadniczo uprawnieni do wspólnego reprezentowania spółki na zewnątrz. Istnieje także możliwość przyznania im uprawnień do pojedynczego reprezentowania spółki, co należy wpisać do rejestru handlowego. Ograniczenie pełnomocnictwa do reprezentowania spółki nie ma mocy wobec osób trzecich.

Członkowie zarządu będący cudzoziemcami mogą zachować miejsce zamieszkania za granicą. Polski obywatel, który zakłada przedsiębiorstwo w Niemczech nie musi posiadać zaświadczenia o prawie pobytu (szczegółowe informacje na temat wjazdu i pobytu w RFN zawarte są w 8. kroku, „Zameldowanie w urzędzie ds. obywatelskich oraz uzyskanie zaświadczenia o prawie pobytu”, str. 59). W przypadku pobytu przekraczającego okres 7 dni, obywatele polscy podlegają jednak, tak samo jak obywatele niemieccy, obowiązkowi meldunkowemu/zgłoszenia w urzędzie meldunkowym, tzw. urzędzie ds. obywatelskich (niem. Bürgeramt). Jeżeli planowany okres pobytu przekracza trzy miesiące, to przy zgłoszeniu zameldowania należy wypełnić formularz oświadczenia w celu wystawienia zaświadczenia o prawie pobytu (niem. Erklärung zur Ausstellung einer Bescheinigung über das gemeinschaftsrechtliche Aufenthaltsrecht).

Osoby sprawujące w spółce z o.o. funkcje prezesa lub prokurenta (tzw. personel kluczowy), które niemieckie prawo o cudzoziemcach (niem. Ausländerrecht) określa jako działalność porównywalną z działalnością na własny rachunek, zwolnione są z obowiązku posiadania pozwolenia na pracę. Przed wizytą w urzędzie ds. obywatelskich należy jednak zwrócić się do regionalnej agencji pracy (niem. Arbeitsagentur) o wydanie zaświadczenia o braku konieczności posiadania takowego pozwolenia. Kolejnym krokiem jest zgłoszenie zameldowania we właściwym urzędzie ds. obywatelskich. Po okazaniu zaświadczenia regionalnej agencji pracy o braku konieczności posiadania pozwolenia na pracę, ważnego dowodu osobistego oraz kopii danych osobowych z paszportu i złożeniu oświadczenia w celu wystawienia zaświadczenia o prawie pobytu, urząd ds. obywatelskich wystawia zaświadczenie o prawie pobytu.

Zaświadczenie o prawie pobytu dla członków zarządu spółki z o.o.

**Koszty utworzenia
spółki z o.o.**

Umowa spółki z o.o. oraz zgłoszenie do rejestru handlowego wymagają poświadczenia notarialnego. Opłaty notarialne obliczane są zasadniczo na podstawie oficjalnych tabel (Zarządzenie o kosztach, niem. Kostenordnung, skr. KostO). Podstawę obliczenia wartości usługi stanowi tzw. wartość przedmiotu, która przy zakładaniu spółki z o.o. jest uzależniona od wysokości kapitału zakładowego. Koszty obsługi przedsięwzięcia przez kancelarię adwokacką mogą być również w indywidualnym przypadku uzależnione od nakładu czasu pracy adwokata.

W przypadku spółki z o.o. z kapitałem zakładowym w wysokości 25.000 euro, należy liczyć się z opłatami:

związanymi z ewentualnym doradztwem prawnym:

- ok. 1.500 euro netto

notarialnymi:

- poświadczenie umowy spółki przez notariusza (opłaty notarialne zgodne z § 36 KostO):
 - a) dla spółki z o.o. z jednym udziałowcem (§ 36 I KostO) - ok. 84 euro, plus zwrot poniesionych wydatków (np. porto), plus VAT
 - b) dla spółki z o.o. z dwoma lub więcej wspólnikami (§ 36 II KostO) - ok. 168 euro, plus zwrot poniesionych wydatków (np. porto), plus VAT
- sporządzenie i poświadczenie zgłoszenia do rejestru handlowego (§ 38 II nr 7 KostO) - ok. 42 euro.

związanymi z wpisem do rejestru handlowego:

- wpis do rejestru handlowego - 100 euro

związanymi z publikacją:

Informację o uzyskaniu wpisu przez spółkę z o.o. do rejestru handlowego należy opublikować w Monitorze Federalnym (niem. Bundesanzeiger) oraz w jednym z berlińskich dzienników (w roku 2005 w „Tagesspiegel”). Koszty zależą od wielkości ogłoszenia i wynoszą od 100 do 250 euro. Koszty publikacji pobierane są wyłącznie przez Sąd Rejestrowy Berlin Charlottenburg (niem. Amtsgericht Charlottenburg) za pośrednictwem kasy sądowej (niem. Justizkasse) w Berlinie.

Kolejne kroki w przypadku zakładania spółki z o.o.:

2. krok – rekonesans i określenie kosztów przedsięwzięcia (str. 20)
3. krok – podpisanie umowy spółki przed notariuszem (str. 45)
4. krok – wynajem lokalu (str. 46)
5. krok – otwarcie konta bankowego (str. 48)
6. krok – wpis do rejestru handlowego (str. 51)
7. krok – zgłoszenie działalności w dzielnicowym urzędzie ds. gospodarki (str. 55)
8. krok – zameldowanie w urzędzie ds. obywatelskich i uzyskanie zaświadczenia o prawie pobytu (str. 59).

2. krok: Rekonesans i określenie kosztów przedsięwzięcia

Po zapoznaniu się z pisemnymi informacjami na temat prowadzenia działalności gospodarczej w Berlinie i podjęciu wstępnej decyzji co do formy planowanej działalności, należy zaplanować wizytę informacyjną na miejscu, której celem będzie:

- omówienie szczegółów związanych z przedsięwzięciem, określenie kosztów działalności gospodarczej w Berlinie, możliwości uzyskania wsparcia finansowego lub organizacyjnego ze strony landu Berlina, wstępne rozeznanie na rynku nieruchomości (spotkanie w Towarzystwie Wspierania Gospodarki Berlina)
- nawiązanie kontaktu z Wydziałem Ekonomiczno-Handlowym Ambasady RP i Przedstawicielstwem Polsko-Niemieckiego Towarzystwa Wspierania Gospodarki w Berlinie
- omówienie zagadnień prawnych i podatkowych (spotkanie z adwokatem lub/i notariuszem i doradcą podatkowym), związanych z rodzajem planowanej działalności i wyborem formy prawnej
- omówienie zagadnień związanych z nazwą firmy (spotkanie w Izbie Przemysłowo-Handlowej)
- w razie konieczności omówienie zagadnień związanych z uzyskaniem wpisu do rejestru rzemieślniczego (spotkanie w Izbie Rzemieślniczej)
- omówienie najbardziej korzystnej formy współpracy z bankiem i wybór optymalnych produktów bankowych (spotkanie z przedstawicielem banku).

Adresy kontaktowe podczas pierwszej wizyty w Berlinie, patrz str. 43).

Wizyta w Berlinie powinna przede wszystkim jednak umożliwić opracowanie opartego na konkretnych liczbach biznesplanu, który będzie podstawą do podjęcia ostatecznej decyzji o realizacji przedsięwzięcia.

Niniejszy rozdział ma na celu umożliwienie czytelnikowi szybkiego rozeznania się w kosztach związanych z prowadzeniem firmy

w Berlinie. Zaprezentowanie ogólnych informacji na ten temat jest jednak stosunkowo trudnym zadaniem. Poszczególne pozycje w takiej kalkulacji zależą od konstrukcji przedsięwzięcia (formy prawnej, przedmiotu działalności, liczby pracowników, lokalizacji itd.). Dlatego poniższe informacje stanowią jedynie przykłady i jako takie mają na celu zobrazowanie sytuacji. W każdym przypadku konieczne jest uwzględnienie indywidualnych założeń przedsięwzięcia, jak również ewentualnych zmian przepisów i cen.

Z fazą początkową inwestycji związanych jest wiele jednorazowych wydatków (zostały one uwzględnione w poszczególnych rozdziałach opisujących kolejne działania związane z zakładaniem firmy w Berlinie). Poniższe informacje dotyczą bieżących kosztów działalności.

KOSZTY PRACY

Koszty pracy obejmują ogół wszystkich nakładów poniesionych przez pracodawcę w związku z zatrudnianiem pracowników. Największą część to koszty wynagrodzeń oraz uiszczane przez pracodawcę składki na ubezpieczenie społeczne pracowników. Dodatkowo uwzględnić należy koszty kształcenia pracowników, a także niektóre podatki i pozostałe wydatki zaliczane do kosztów pracy. Te jednak w dużej mierze zależą od decyzji samego pracodawcy i dlatego trudno je oszacować.

W Niemczech nie ma pojęcia płacy minimalnej. W niektórych branżach obowiązują ustalone taryfowo minimalne stawki wynagrodzeń, np. w budownictwie, dekarstwie, branży elektrycznej, fryzjerstwie, sprzątaniu pomieszczeń i budynków, ochronie mienia. Obowiązują one również tych pracodawców, którzy nie są stroną w żadnym układzie taryfowym. We wszystkich pozostałych branżach wysokość wynagrodzenia uzgadniana jest pomiędzy pracodawcą i pracownikiem. Jednak zaoferowanie pracownikowi wynagrodzenia niższego o ponad 20% od stawki zwyczajowo przyjętej w danym regionie/branży (miarą jest stawka taryfowa), może zostać uznane za „sprzeczne z obyczajem”. W takim przypadku pracownik może sądnie domagać się stosownego wynagrodzenia. W przypadku, gdy wynagrodzenie jest znacznie niższe niż zwyczajowo przyjęte, pracodawca może zostać pociągnięty do odpowiedzialności karnej.

Wynagrodzenie za pracę

Informacje o minimalnych stawkach taryfowych można uzyskać w Internecie pod adresem:
www.hwk-dresden.de/normal/beratung/recht/gesetze/baulohn/.

Przeciętne płace brutto w wybranych zawodach w Niemczech, w landach wschodnich oraz we wschodnim Berlinie w roku 2004 (w euro)

Zawód	Płaca brutto za godzinę ^{1,2}	
	Niemcy	Landy wschodnie i wschodnia część Berlin
Malarz/ lakiernik	12,85	9,70
Mechanik samochodowy	12,35	9,34
Piekarz	11,65	7,63
Zatrudniony na produkcji	14,93	10,89
Pracownik rolny	7,67	7,23
Zatrudniony w handlu detalicznym (płaca miesięczna)	2.288	1.885
Zatrudniony w handlu hurtowym (płaca miesięczna)	3.005	2.106

Źródło: Federalny Urząd Statystyczny

Porównanie stawek wynagrodzeń pracowników biurowych w Berlinie i innych dużych miastach niemieckich w roku 2004 (w procentach)

	Berlin	Düsseldorf	Frankfurt nad Menem	Hamburg	Kolonia	Mona-chium	Stuttgart
Sekretarka prezesa, asystentka prezesa	100,0	112,1	114,8	109,6	111,0	115,2	104,9
Sekretarka dyrektora wydziału, asystentka ds. projektu	100,0	99,5	107,5	98,6	103,6	106,7	92,8
Sekretarka kierownika zespołu	100,0	105,3	109,5	107,3	100,6	111,2	102,8
Sekretarka prowadząca korespondencję w językach obcych	100,0	118,1	113,4	106,6	97,8	116,4	104,4
Telefonistka/ recepcjonistka	100,0	108,5	113,9	104,6	111,0	125,6	111,0
Pracownik działu księgowości	100,0	121,7	118,8	106,1	111,9	118,6	110,7
Pracownik działu zakupów	100,0	119,6	111,0	100,8	107,7	117,1	113,8
Pracownik działu marketingu/ public relations	100,0	119,0	119,3	114,1	112,8	123,6	99,7
Pracownik działu personalnego	100,0	121,3	121,8	109,7	115,2	132,0	120,4
Pracownik działu sprzedaży	100,0	128,0	117,2	116,0	114,8	121,7	115,1

Źródło: Opracowanie firmy Kienbaum dot. wysokości wynagrodzeń pracowników biurowych

¹ Płace we wschodnich Niemczech (w tym w Berlinie Wschodnim) są o około 20% niższe niż przeciętne płace krajowe.

² Do obliczenia miesięcznego wynagrodzenia można założyć 40-godzinny tydzień pracy.

Zgodnie z niemieckim prawem, zarówno pracownik, jak i pracodawca zobowiązani są do odprowadzania (po połowie) obowiązkowych składek na ubezpieczenie społeczne. Podstawę do naliczenia składki stanowi wynagrodzenie brutto. Maksymalną stawkę składki na ubezpieczenie emerytalne i na ubezpieczenie na wypadek utraty pracy ustala się na podstawie z góry przyjętej stawki progowej, stanowiącej górną granicę kwoty wynagrodzenia, od której odprowadzane są składki.

Ubezpieczenie społeczne

Stawki składek na ubezpieczenie społeczne stanowiące koszt pracodawcy oraz stawki progowe obowiązujące w roku 2005

	Stawka składki	Stawki progowe (wynagrodzenie miesięczne)		Maks. kwota składki	
		Stare landy	Nowe landy	Stare landy	Nowe landy
Ubezpieczenie emerytalne	9,75%	5.200 euro	4.400 euro	507 euro	429 euro
Ubezpieczenie na wypadek utraty pracy	3,25%	5.200 euro	4.400 euro	169 euro	143 euro
Ubezpieczenie zdrowotne ³	ok. 7,1%	3.525 euro		252,04 ⁴	
Ubezpieczenie pielęgnacyjne ³	0,85%	3.525 euro		29,96 ⁵	

Źródło: www.deutsche-sozialversicherung.de

Do ustawowych obowiązków pracodawcy należy również uiszczanie składek na ubezpieczenie od wypadków przy pracy. Roczna składka, odprowadzana w pełnej wysokości przez pracodawcę, zapewnia pracownikowi ubezpieczenie od wypadków w miejscu pracy. Minimalna wysokość składki na jednego pracownika wynosi 81 euro rocznie.

Inne ubezpieczenia obowiązkowe

³ Przedstawione stawki progowe odnoszą się do ustawowego ubezpieczenia zdrowotnego. Dla ubezpieczeń prywatnych stawka ta jest nieznacznie niższa.

⁴ Najwyższa kwota składki na ubezpieczenie zdrowotne, ponoszona przez pracodawcę.

⁵ Od 01.01.2005 r. dodatkowa opłata dla bezdzietnych w wys. 0,25 %.

Faktyczną kwotę składki oblicza się przy użyciu formuły:

$$\frac{\text{Wynagrodzenie} \times \text{klasa ryzyka} \times \text{stopa składki}}{1000}$$

Stopa składki waha się w zależności od branży pomiędzy 3 i 9 euro, klasa ryzyka pomiędzy 0,5 i 10 euro.

Poniżej przytaczamy dwa przykłady naliczania składki dla różnych branż przy rocznym wynagrodzeniu w wys. 50.000 euro:

Budownictwo naziemne: 50.000 euro x 8,5 x 8,90 euro / 1000
= **3.782,5 euro**

Pracownik biurowy w branży budowlanej (rozbudowa wewnątrz): 50.000 euro x 1,5 x 5,60 euro / 1000
= **420 euro**

Dokładne informacje o wysokościach stawek i klasach ryzyka są dostępne w Internecie na stronach zawodowych towarzystw ubezpieczeniowych (niem. Berufsgenossenschaft): www.hvbg.de.

Inne adresy internetowe

Aktualne zestawienia dot. wysokości realnych wynagrodzeń, z uwzględnieniem różnych branż i regionów są dostępne na następujących stronach:

www.verdi.de,
www.dbv-gewerkschaft.de.

Informacje na temat kosztów pracy, wynagrodzeń, czynszów można uzyskać pod adresem:
www.statistik-berlin.de.

PODATKI⁶

Zysk z działalności gospodarczej podlega opodatkowaniu. W przypadku osób prowadzących działalność na własny rachunek oraz spółek osobowych zysk podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych (niem. Einkommensteuer), zaś w przypadku spółek kapitałowych (np. spółki z o.o. czy akcyjnej), podatkiem dochodowym od spółek (niem. Körperschaftsteuer). Poza tym, wszystkie podmioty prowadzące działalność gospodarczą (do tej grupy nie zalicza się w Niemczech osób wykonujących wolne zawody) są obowiązane płacić specjalny podatek od prowadzenia działalności gospodarczej (niem. Gewerbesteuer).

Wynik finansowy ustalany jest na podstawie książki przychodów i rozchodów bądź w oparciu o księgi rachunkowe (pełną księgowość). Obowiązek prowadzenia pełnej księgowości dotyczy wszystkich podmiotów zarejestrowanych w rejestrze handlowym, jak również osób prowadzących działalność gospodarczą w przypadku, kiedy spełniają przynajmniej jeden z poniższych warunków:

- wykazują obrót większy niż 350.000 euro rocznie albo
- osiągają zysk z działalności gospodarczej przekraczający 30.000 euro rocznie.

Każdemu przedsiębiorcy, który rozpoczyna działalność gospodarczą urząd skarbowy przysyła formularz do rejestracji podatkowej. W formularzu przedsiębiorca zobowiązany jest podać swoje dane osobowe oraz przede wszystkim dane dot. wysokości szacowanego zysku i pozostałych przychodów.

Podatek dochodowy od osób fizycznych to podatek od dochodu osiąganego w ciągu roku kalendarzowego. Uwzględnia się tutaj również zysk z działalności gospodarczej. Jeżeli dochód do opodatkowania jest mniejszy aniżeli 7.664 euro to obowiązek uiszczenia podatku nie istnieje. Stawka podatkowa wzrasta progresywnie w zależności od dochodu i wynosi od 15 do 42%. Po przekroczeniu górnego progu podatkowego w wysokości 52.152 euro, stawka nie wzrasta i pozostaje proporcjonalna.

Ustalenie wyniku finansowego

Rejestracja podatkowa

Podatek dochodowy od osób fizycznych

⁶ Informacje zawarte w niniejszym opracowaniu odnoszą się do osób podlegających nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu w RFN i nie uwzględniają postanowień polsko-niemieckiej umowy o zapobieganiu podwójnemu opodatkowaniu.

Podatek od wynagrodzeń Podatek od wynagrodzeń jest szczególnym rodzajem podatku dochodowego od osób fizycznych. Jest potrącany od wynagrodzenia zatrudnionych pracowników. Obowiązek podatkowy spoczywa na pracowniku.

Zatrudniając pracowników, pracodawca jako płatnik jest zobowiązany potrącić i odprowadzić do urzędu skarbowego podatek od wynagrodzeń przy każdej wypłacie. Obok podatku od wynagrodzeń, pracodawca jest zobowiązany do potrącania i odprowadzania dodatku solidarnościowego (niem. Solidaritätszuschlag) i podatku kościelnego (niem. Kirchensteuer). Podatek kościelny potrącany jest naturalnie tylko wtedy, gdy pracownik jest członkiem kościoła, który pobiera podatek. W Berlinie stawka podatku kościelnego wynosi 9%, natomiast stawka dodatku solidarnościowego - 5,5% (i jest jednolita na terenie całych Niemiec). Podstawą naliczenia obu podatków jest kwota podatku od wynagrodzeń.

Podatek dochodowy od spółek Opodatkowaniu podatkiem dochodowym od spółek podlegają wszelkie dochody spółki kapitałowej (jak np. spółka z o.o. albo akcyjna). Stawka podatkowa wynosi 25%.

Zysk wypłacany przez spółkę kapitałową jej udziałowcom podlega powtórnie opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych (jako przychód z kapitału). W celu uniknięcia podwójnego opodatkowania stosuje się metodę opodatkowania połowy dochodów (niem. Halbeinkünfteverfahren). Polega ona na tym, że przy ustalaniu wysokości dochodów jedynie połowa kwoty wypłacanej udziałowcom zaliczana jest do podstawy opodatkowania.

Podatek od działalności gospodarczej Opodatkowaniu podatkiem od działalności gospodarczej podlegają wszystkie krajowe podmioty prowadzące działalność gospodarczą, niem. Gewerbebetriebe (jak już wspomniano do tej grupy nie zalicza się w Niemczech osób wykonujących wolne zawody).

Dochód podatkowy Podstawą opodatkowania podatkiem od działalności gospodarczej jest dochód wynikający z bilansu podatkowego (niem. Gewerbeertrag). Dla potrzeb podatku od działalności gospodarczej koryguje się go o poszczególne doliczenia i odliczenia.

Dochód podatkowy zaokrągla się najpierw do pełnych 100 euro. Osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek i spółki osobowe mają prawo do odliczenia kwoty wolnej od podatku w wysokości 24.500 euro, jednak nie wyższej niż kwota zaokrąglonego dochodu podatkowego. Spółkom kapitałowym nie przysługuje prawo odliczenia kwoty wolnej od podatku. Następnie kwota dochodu podatkowego jest mnożona przez odpowiedni wskaźnik podatkowy (niem. Steuermesszahl).

Naliczanie podatku

W przypadku osób prowadzących działalność gospodarczą na własny rachunek i spółek osobowych wynosi on:

dla pierwszych	12.000 euro	1%
dla kolejnych	12.000 euro	2%
dla kolejnych	12.000 euro	3%
dla kolejnych	12.000 euro	4%
dla kwoty powyżej	48.000 euro	5%

Natomiast dla spółek kapitałowych niezależnie od kwoty dochodu podatkowego wskaźnik wynosi 5%.

Uzyskany w ten sposób wynik stanowi tzw. podstawę wymiaru podatku (niem. Steuermessbetrag).

Przykład:

dochód podatkowy spółki jawnej:	50.357 euro
zaokrąglony	50.300 euro
kwota wolna od podatku	24.500 euro
skorygowany (o kwotę wolną od podatku) dochód podatkowy	25.800 euro
z tego	
12.000 euro x 1 %	120 euro
12.000 euro x 2 %	240 euro
1.800 euro x 3 %	54 euro
Podstawa wymiaru podatku	414 euro

Źródło: Izba Przemysłowo-Handlowa w Stuttgarcie

Podstawa wymiaru podatku jest następnie mnożona przez współczynnik wymiaru stawki tego podatku, który to współczynnik ustala gmina, na terenie której siedzibę ma przedsiębiorstwo. W Berlinie współczynnik ten wynosi 410%. Należność z tytułu podatku od działalności gospodarczej dla powyższego przykładu wynosi: $414 \text{ euro} \times 410\% (\text{Berlin}) = 1.697,40 \text{ euro}$.

**Zaliczenie
na poczet podatku
dochodowego**

Podatek od działalności gospodarczej zaliczany jest do wydatków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej (stanowi koszt uzyskania przychodu). W przypadku osób prowadzących działalność gospodarczą i spółek osobowych podatek od działalności gospodarczej jest dodatkowo ryczałtowo (w wysokości 1,8-krotności kwoty podstawy wymiaru podatku) zaliczany na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych, w tej jego części, która dotyczy dochodów uzyskiwanych z prowadzonej działalności gospodarczej.

Podatek VAT / Podatek naliczony

Przedmiotem opodatkowania podatkiem VAT (w Niemczech stosowany jest również termin Umsatzsteuer, niem. podatek obrotowy) są obroty osiągnięte w ramach prowadzonej działalności gospodarczej na terenie Niemiec. Stawka podatku wynosi 16%, a dla obrotu pewnymi towarami i usługami (jak np. książki i gazety, wiele produktów spożywczych, świadczenie usług transportu osobowego) - 7%. Naliczenie i odprowadzenie podatku (w formie comiesięcznej deklaracji zaliczki na poczet podatku) do urzędu skarbowego jest obowiązkiem każdego przedsiębiorcy. Wyjątek stanowi tzw. mały przedsiębiorca (łączna kwota obrotu rocznego i podatku VAT nie przekracza 17.500 euro), który jest podatnikiem podmiotowo zwolnionym z podatku. Oznacza to, że nie składa on deklaracji i zeznań podatkowych, a także nie ma prawa do wykazywania w fakturach własnych podatku należnego ani do odliczania podatku naliczonego (z faktur obcych).

Podatek naliczony w związku z zakupem towarów/usług może zostać odliczony, jeżeli zakupy są związane ze sprzedażą opodatkowaną. To znaczy, że podatek VAT, w wysokości wykazanej na rachunku przez dostawcę towarów/usług, zostanie rozliczony z podatkiem, który przedsiębiorca powinien odprowadzić do urzędu skarbowego. Wyjątek stanowią mali przedsiębiorcy (patrz wyżej), którym ta możliwość nie przysługuje. By móc korzystać

z możliwości zwrotu podatku naliczonego, mogą oni zrezygnować ze zwolnienia podatkowego i płacić podatek VAT na zasadach ogólnych.

Wybrana dla przedsiębiorstwa forma prawna nie pozostaje bez wpływu na obciążenia podatkowe. Przy zakładaniu firmy należy więc poświęcić temu aspektowi szczególną uwagę. Z drugiej strony nie może on jednak stanowić jedyne kryterium wyboru formy prawnej działalności. Bardzo istotne są także takie kwestie jak: odpowiedzialność majątkowa i osobista, koszty związane z prowadzeniem firmy w wybranej formie prawnej, obowiązek publikowania informacji związanych z działalnością przedsiębiorstwa czy też kwestia możliwości pozyskania kapitału.

Forma prawna a opodatkowanie

Poniższa tabela przedstawia niektóre aspekty podatkowe, ważne przy wyborze formy prawnej przedsiębiorstwa:

	Działalność na własny rachunek/ spółka osobowa	Spółka kapitałowa
Podatek dochodowy	• podatek dochodowy od osób fizycznych • taryfa progresywna • kwota wolna od podatku	• podatek dochodowy od spółek • jednolita stawka podatkowa w wys. 25% • brak kwoty wolnej od podatku
Podatek od działalności gospodarczej	• wskaźnik podatkowy 1-5 % • kwota wolna od podatku 24.500 euro • zaliczenie na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych	• wskaźnik podatkowy 5 % • brak kwoty wolnej od podatku • brak możliwości zaliczenia na poczet podatku dochodowego
Rozliczanie straty	• możliwe rozliczenie straty z dochodami z innych źródeł	• brak możliwości wyrównania straty z dochodami właściciela
Ustalenie wyniku finansowego	• wynagrodzenie przedsiębiorcy, rezerwy na fundusz emerytalny i odsetki od pożyczek nie stanowią kosztów uzyskania przychodu	• wynagrodzenie przedsiębiorcy, rezerwy na fundusz emerytalny i odsetki od pożyczek stanowią koszt uzyskania przychodu
Zakres ewidencji księgowej	• pełna księgowość albo książka przychodów i rozchodów	• obowiązek prowadzenia pełnej księgowości

Źródło: Izba Przemysłowo-Handlowa w Stuttgarcie

Czynności związane z prowadzeniem księgowości i doradztwem podatkowym mogą zostać powierzone doradcy podatkowemu. Wysokość opłat za usługi doradztwa podatkowego i księgowe regulowana jest przez Ministerstwo Finansów, jednak w pewnym zakresie mogą one być ustalane indywidualnie przez doradców.

Koszty prowadzenia księgowości i doradztwa podatkowego

Przeważająca część opłat pobieranych za usługi świadczone przez doradców podatkowych kształtuje się w zależności od wartości przedmiotu doradztwa i jest podana w tabelach A-D w rozporządzeniu o opłatach pobieranych za usługi w zakresie doradztwa podatkowego (Steuerberatergebührenverordnung, StBGebV). Można się z nimi zapoznać na stronie: www.stbkammer-berlin.de/Dokumente/StBGebVO.pdf. Ogólne zestawienie opłat dostępne jest na stronie: www.bstbk.de.

Przykład 1: miesięczne koszty prowadzenia księgowości dla firmy jednoosobowej

Rodzaj usługi	Wartość przedmiotu usługi	Tabela ze stawkami za daną usługę	Opłata w euro
Prowadzenie księgowości łącznie z kontowaniem rachunków	100.000 euro	C	120,00
Prowadzenie kont wynagrodzeń i sporządzenie rozliczenia wynagrodzenia (2,60 - 15,00 euro za 1 pracownika)	3 pracowników		30,00
Przygotowanie deklaracji dla instytucji ubezpieczeń społecznych (19,00 - 46,00 euro za ½ godziny)	0,5 h		30,00
Zwrot poniesionych wydatków (porto, telefon itd.)			36,00
Wynagrodzenie Podatek VAT 16%			216,00 34,56
Kwota			<u>250,56</u>

Źródło: www.bstbk.de

Przykład 2: zamknięcie roku obrotowego i sporządzenie deklaracji podatkowych dla firmy jednoosobowej

Rodzaj usługi	Wartość przedmiotu usługi	Tabela ze stawkami za daną usługę	Opłata w euro
Sporządzenie bilansu i rachunku zysków i strat	87.500 euro	B	707,50
Deklaracja podatku od działalności gosp. (na podstawie dochodu podatkowego)	6.000 euro (min. wartość)	A	67,60
Deklaracja podatku VAT	10.000 euro	A	145,80
Zwrot poniesionych wydatków (porto, telefon itd.)			50,15
Wynagrodzenie Podatek VAT 16%			971,05 155,37
Kwota			<u>1.126,42</u>

Źródło: www.bstbk.de

KOSZTY NAJMU LOKALU

W porównaniu z innymi niemieckimi metropoliami, koszty najmu lokalu w Berlinie kształtują się na stosunkowo niskim poziomie. Bogata oferta wysokiej klasy wolnych powierzchni gospodarczych sprawia, że warunki najmu są bardzo korzystne.

- bogata oferta dostępnych w krótkim czasie nowoczesnie wyposażonych powierzchni
- interesujące nowe projekty budowlane o atrakcyjnym położeniu
- jak na metropolię bardzo korzystne ceny najmu, wykazujące tendencję spadkową
- najnowocześniejsza infrastruktura telekomunikacyjna
- wyśmienita infrastruktura drogowa i logistyczna
- rosnące zaangażowanie krajowych i zagranicznych inwestorów na rynku nieruchomości w Berlinie.

Korzyści lokalizacji w Berlinie

Ponieważ koszt najmu 1 m² podlega dużym wahaniom (często nawet w obrębie tej samej dzielnicy), przedstawione w poniższej tabeli ceny są jedynie orientacyjne. Poniższe ceny dotyczą czynszu netto (bez uwzględnienia opłaty za ogrzewanie i innych opłat eksploatacyjnych).

Koszty najmu

Koszty najmu lokalu w Berlinie w roku 2004 (w euro / m²/ miesiąc)

	Położenie 1a centrum (okolica dworca Zoo)	Położenie 1b w city	Główne centra	Centra poszczególnych dzielnic	Okolice mieszkalne
Pomieszczenia biurowe i gabinety (np. lekarskie)	11 - 19	9 - 13	7 - 11	7 - 10	5 - 9
Sklepy i restauracje (do 100 m ²)	91 - 162	56 - 91	35 - 69	15 - 29,5	6 - 12
Sklepy i restauracje (100-300 m ²)	62 - 118	40 - 65	26 - 52	13 - 25	6 - 11
Sklepy i restauracje (> 300 m ²)	42 - 92	34 - 55	20 - 40	9 - 20	6 - 11

Źródło: www.ihk-berlin.de

Oferta wolnych obiektów pod działalność gospodarczą w Berlinie (FPDSavills 2004, Industrie- und Gewerbeflächen Region Berlin):

Hale produkcyjne (łącznie powierzchnia)	ok. 8,0 mln m ²
Niewykorzystane powierzchnie halowe, usługowe i biurowe	ok. 450.000 m ²
Działki inwestycyjne	ok. 3.300 ha

Czynsze

Magazyny / powierzchnie produkcyjne	3,00 – 5,50 euro/m ² /miesiąc
Powierzchnie pod usługi	5,00 – 6,00 euro/m ² /miesiąc
Działki	5,00 – 8,00 euro/m ² /miesiąc

Ceny kupna

- ok. 100,00 – 310,00 euro/m², w zależności od wielkości, położenia i przeznaczenia w planie zagospodarowania.

W celu pełnego określenia kosztów użytkowania nieruchomości, do kosztów czynszu należy doliczyć opłaty eksploatacyjne.

Koszty eksploatacji

Tzw. „zimne opłaty eksploatacyjne” (bez ogrzewania) są odprowadzane w postaci rat ryczałtowych, które na koniec roku rozliczane są z faktycznymi wydatkami (co powoduje konieczność dopłaty lub zwrot nadpłaconych kosztów). W skład tych opłat wchodzi m.in.: podatek gruntowy, woda, ścieki, wywóz śmieci, sprzątanie obiektu, czyszczenie kominów, sprzątanie ulicy, praca dozorca/konserwatora, ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej, pielęgnacja zieleni, oświetlenie, winda, antena TV i telewizja kablowa.

We wschodnich dzielnicach Berlina koszty te kształtują się przeciętnie na poziomie 1,20 - 1,60 euro, zaś w dzielnicach zachodnich w granicach 1,10 - 1,70 euro za metr kwadratowy.

Energia ciepła

Rodzaj taryfy uzależniony jest od zużycia. Przy większym zużyciu warto wybrać taryfę o wyższej opłacie podstawowej i stosunkowo

niskiej cenie 1 kWh. Zasadniczo należy przyjąć, że wraz ze wzrastającym zużyciem maleje koszt ogrzewania 1. m²:

50 m ²	ok. 10 euro/ m ² rocznie,
100 m ²	ok. 8 euro/ m ² rocznie,
200 m ²	ok. 7 euro/ m ² rocznie.

Powyższe przykłady uwzględniają jedynie koszty ogrzewania (bez np. zaopatrzenia w ciepłą wodę czy ewentualnego użytkownika kuchni gazowej).

Od momentu liberalizacji tej części niemieckiego rynku, istnieje możliwość wyboru pomiędzy różnymi ofertami wielu dostawców. Szczegółowe informacje można znaleźć na stronie: www.stromtabelle.de.

Energia elektryczna

Poniższa tabela prezentuje wybrane taryfy firmy Bewag⁷.

Taryfa	BewagProfi	BewagProfi Plus	ÖkoPur	BewagProfi z regulacją strefy czasowej
	Optymalna do ok. 4.800 kWh/rok	Optymalna od 4.800 kWh/rok do 100.000 kWh/rok	uniwersalna	Optymalna przy nocnym zużyciu w granicach ok. 20 - 30%
Opłata podstawowa	47,40 euro/rok	153,36 euro/rok	51,72 euro/rok	73,27 euro/rok
Cena użytkowa⁸	13,58 ct/kWh	<30.000 kWh/rok 11,35 ct/kWh >30.000 kWh/rok 10,80 ct/kWh	13,90 ct/kWh	w godz. 6.00-22.00 14,05 ct/kWh w godz. 22.00-6.00 7,20 ct/kWh
Min. okres trwania umowy	brak ⁹	12 miesięcy	brak	brak ⁹

Źródło: www.bewag.de

⁷ Do wszystkich cen należy doliczyć podatek VAT.

⁸ Cena użytkowa nie uwzględnia podatku (niem. Stromsteuer) w wys. 2,05 centów/kWh (01.01.2005).

⁹ Nowe umowy zawierane są na okres przynajmniej 12 miesięcy.

Telefon Na rynku dostępnych jest wiele taryf różnych oferentów. Poniższy przykład przedstawia wybrane taryfy firmy Deutsche Telekom. Jednorazowa opłata za podłączenie w Deutsche Telekom wynosi 99,95 euro.

Taryfa dla sieci kablowej	Opłata podstawowa (euro)		Połączenia lokalne (ct/min.) w ciągu dnia	Połączenia międzymiastowe (ct/min.) w ciągu dnia	Połączenia z siecią komórkową (ct/min.)	Połączenia z Polską (ct/min.)
	T-Net	T-ISDN				
Call Plus	15,95	23,95	3,9	4,9	od 23,2	24,6
Call Time	19,95	27,95	3,1	4,6	od 23,2	24,6
XXL	24,94	32,95	2,9	3,9	od 17,9	9,8
XXL Freetime	29,94	37,95	2,9	3,9	od 17,9	9,8
Business call 301	29,94	37,95	2,7 (przez cały dzień)	3,6 (przez cały dzień)	od 21,5	11,3

Oferta specjalnych taryf biznesowych, zarówno dla małych, jak i dużych klientów jest bogata i zróżnicowana. Trudno byłoby przedstawić wszystkie oferty, nawet tylko dla Deutsche Telekom. Przedstawiona w tabeli powyżej taryfa dla sieci kablowej „Business call 301” jest bardzo nowoczesnym rozwiązaniem. Interesująca jest też taryfa internetowa „T-DSL” (tabela poniżej).

	Jednorazowa opłata za podłączenie	Miesięczna opłata za użytkowanie	Cena za 1 MByte	+ Flatrate
T-DSL Business 1000	99,95 euro	29,90 euro	1,94 ct	+ 29,90 euro

Porównanie taryf telefonicznych (w ciągu dnia)

	Połączenie lokalne	Połączenie międzymiastowe na terenie Niemiec	Połączenie z siecią komórkową	Połączenie z Polską
Deutsche Telekom	3,9 ct/min.	4,9 ct/min.	od 23,2 ct/min.	24,6 ct/min.
Aktualnie najtańszy oferent	1,38 ct/min.	1,50 ct/min.	12,80 ct/min.	2,30 ct/min.

Źródło: www.telekom.de, www.billiger-telefonieren.de

Koszty sprzątania biura o powierzchni ok. 70 m² wynoszą miesięcznie ok. 100 – 120 euro. (1,5 – 2 euro / m²).

Sprzątanie

Informacja na temat wysokości średnich czynszów w poszczególnych dzielnicach w Berlinie:

Dalsze adresy

<http://www.stadtentwicklung.berlin.de/wohnen/mietspiegel/de/mietenbegriff.shtml>,

<http://www.stadtentwicklung.berlin.de/wohnen/mietspiegel/>.

UŻYTKOWANIE POJAZDU

W przypadku motocykli i samochodów osobowych wysokość podatku zależy od pojemności skokowej silnika, a w przypadku samochodów ciężarowych i naczep - od dopuszczalnej masy całkowitej. W przypadku samochodów osobowych i ciężarowych powyżej 3,5 t kwota podatku pozostaje dodatkowo w ścisłym związku z poziomem emisji spalin.

Podatek od pojazdu mechanicznego (niem. Kfz-Steuer)

Podatek roczny od motocykli wynosi 1,84 euro za każde 25 centymetrów sześciennych pojemności skokowej. Samochody osobowe, zarejestrowane przed 01.01.2005 r. i spełniające normę emisji spalin Euro 4 są zwolnione z podatku do kwoty 306,74 euro (pojazdy z silnikiem benzynowym) i 613,55 euro (z silnikiem Diesla). Zwolnienie z podatku jest ograniczone w czasie do 31.12.2005 r. Po upływie tego okresu, dla samochodów osobowych o szczególnie niskiej emisji spalin przewidziana jest stawka podatkowa w wysokości 6,75 euro za każde 100 cm sześciennych pojemności skokowej (pojazdy z silnikiem benzynowym) i 15,44 euro (z silnikiem Diesla).

Podatek roczny dla samochodów osobowych za każde kolejne 100 cm³

Norma emisji spalin	Silnik benzynowy	Silnik Diesla
Euro 3 lub Euro 4	6,75 euro	15,44 euro
Euro 2	7,36 euro	16,05 euro
Euro 1	15,13 euro	27,35 euro

Źródło: www.bundesfinanzministerium.de

Przykład:

Dla samochodu marki VW Golf, zarejestrowanego w styczniu 2003 roku, spełniającego normę Euro 3, o pojemności skokowej 2000 cm³ (silnik benzynowy), stawka podatku wynosi 135 euro rocznie.

Dla samochodów osobowych o innym napędzie (nie pozwalającym na określenie pojemności skokowej silnika), podatek nalicza się wg dopuszczalnej masy całkowitej. Również w przypadku innych pojazdów mechanicznych – także samochodów ciężarowych – o masie całkowitej do 3,5 t, podatek naliczany jest w zależności od masy (i wynosi maksymalnie 210 euro rocznie).

Dla samochodów ciężarowych powyżej 3,5 t obowiązuje taryfa progresywna, uzależniona od klasy emisji spalin i hałasu. Maksymalne stawki są przedstawione w tabeli poniżej:

Klasa	Roczna stawka maksymalna w euro
Klasa emisji substancji szkodliwych S 2	664,68
Klasa emisji substancji szkodliwych S 1	1.022,58
Klasa hałasu G 1	1.533,88
Pojazdy nie należące ani do S 1, ani do G 1	1.789,52

Źródło: www.bundesfinanzministerium.de

Roczna stawka podatku dla naczep wynosi 7,46 euro za każde 200 kg dopuszczalnej masy całkowitej, nie więcej jednak niż 894,76 euro.

Ubezpieczenie pojazdu

Na wysokość składki ubezpieczeniowej dla samochodu osobowego mają wpływ: typ pojazdu (częstotliwość występowania usterek i związane z tym koszty napraw), miejsce rejestracji (regiony wiejskie są tańsze), klasa wypadkowa (okres bezwypadkowej jazdy), czy z samochodu korzystają osoby poza właścicielem, miejsce parkowania (garaż, ulica).

Z uwagi na liczne rabaty, oferta ubezpieczeń dla pojazdów mechanicznych jest mało przejrzysta. Porównanie ofert dostępne jest np. na stronie: www.financescout24.de.

Przykład

30-letni mężczyzna, który jeździ nowym samochodem marki VW Golf o średnim rocznym przebiegu około 15.000 km, oddający auto do dyspozycji również żonie, płaci przy 100% stawce (1 rok jazdy bez wypadku) składkę w wysokości ok. 510 euro rocznie.

www.kfz-steuer.de

**Inne adresy
internetowe**

UBEZPIECZENIA DLA FIRM

Oferta na niemieckim rynku ubezpieczeń jest bardzo różnorodna. Nie wszystko jednak, co da się ubezpieczyć, ubezpieczenia rzeczywiście wymaga. Należy więc przede wszystkim rozważyć zawarcie ubezpieczenia na wypadek takiego ryzyka, w przypadku którego szkoda może mieć najpoważniejsze skutki finansowe dla przedsiębiorstwa. Przed przyjęciem oferty, a najlepiej nawet jeszcze przed rozmową z przedstawicielem towarzystwa ubezpieczeniowego, warto zasięgnąć informacji u niezależnych oferentów.

Przepisy niemieckiego kodeksu cywilnego (BGB) przewidują obowiązki naprawienia szkody wyrządzonej umyślnie lub nieumyślnie osobie trzeciej. Ponieważ za szkody wyrządzone osobom trzecim, np. na terenie zakładu, przedsiębiorca może odpowiadać całym swoim majątkiem osobistym, zaleca się w pierwszej kolejności zawarcie ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej. Pokrywa ono szkody powstałe na terenie przedsiębiorstwa (np. klient poślizgnął się na rozlanym oleju) i szkody, które nastąpiły w trakcie wykonywania czynności poza obszarem przedsiębiorstwa czy zakładu (np. w czasie napraw). Ubezpieczony jest właściciel przedsiębiorstwa i ew. dodatkowo pracownicy. Polisy ubezpieczeniowe różnią się w zależności od branży i ryzyka.

**Ubezpieczenie od
odpowiedzialności
cywilnej**

Przykład:

W budownictwie podstawowa suma ubezpieczeniowa wynosi 2 mln euro za szkody osobowe i 1 mln euro za szkody majątkowe i związane z wykonywaniem działalności. Podstawę naliczenia składki może stanowić roczna suma wynagrodzeń pracowników lub obrót. Przy łącznej sumie wynagrodzeń w wys. 60.000 euro rocznie składka wyniesie od ok. 406 euro (w przypadku branży

wykończeniowej / stolarstwo, malarstwo) do ok. 1.176 euro (wyposażenie techniczne / instalatorstwo) rocznie przy udziale własnym w wysokości 150 euro (wg Allianz: www.allianz.de).

Ubezpieczenie majątkowe

Ubezpieczenie majątkowe obejmuje szkody spowodowane przez:

1. pożar (łącznie z uderzeniem pioruna)
2. włamanie/kradzież
3. zalanie/ pęknięcie rury
4. transport
5. zakłócenia w procesie produkcyjnym/usługowym w przedsiębiorstwie (strajk, awaria sprzętu).

Ubezpieczyciel gwarantuje również zwrot kosztów poniesionych w związku z wystąpieniem zdarzenia, jak np.: koszty straży pożarnej, prace porządkowe, proces odzyskania utraconych danych.

Przykład:

Przy sumie ubezpieczenia w wys. 50.000 euro i udziale własnym w wys. 500 euro składka kształtuje się na poziomie ok. 730 euro rocznie (wg Allianz: www.allianz.de).

Ubezpieczenie majątkowe może zostać zawarte w wielu innych specyficznych formach, które wymagają specjalistycznej porady (np.: ubezpieczenie maszyn, infrastruktury komunikacyjnej, montażu, środków transportu).

Ubezpieczenie na wypadek przestoju w działalności przedsiębiorstwa

Ten rodzaj ubezpieczenia może zostać zawarty jako uzupełnienie ubezpieczenia na wypadek pożaru albo/i kradzieży z włamaniem. Daje ono możliwość sfinansowania dłuższych przerw w działalności przedsiębiorstwa, spowodowanych przez rozmaite szkody, np. kradzież z włamaniem, pożar, burza). W takich przypadkach ubezpieczenie pokrywa głównie bieżące koszty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, jak np.: czynsz czy wynagrodzenia, ale także koszty dodatkowe związane np. z koniecznością wypłaty dodatkowego wynagrodzenia za nadgodziny lub wynajmu pomieszczeń produkcyjnych i magazynowych.

Przykład:

W przypadku sklepu w dzielnicy Kreuzberg w Berlinie, przy sumie ubezpieczenia równej 10.000 euro, roczna składka wyniesie ok. 261 euro. W danym przypadku ubezpieczyciel oferuje specjalny

rabat dla rozpoczynających działalność gospodarczą w wys. 50 %
(wg Allianz: www.allianz.de).

ZUKUNFT klipp+ klar

Informationszentrum der deutschen Versicherer

Centrum informacyjne niemieckich ubezpieczycieli

Postfach 08 04 31; 10004 Berlin

Tel.: (00 49 800) 263 72 43

Informacja dla osób prowadzących działalność gospodarczą

Przydatne adresy

GDV Gesamtverband der Deutschen

Versicherungswirtschaft e.V.

Friedrichstraße 191, 10117 Berlin

Tel./Fax: (00 49 30) 20 20 50 00

www.gdv.de

Istotne informacje na temat wszystkich kwestii związanych z rynkiem ubezpieczeń, bogaty serwis dla dziennikarzy, klientów i specjalistów

Deutsche Versicherungsbörse Rohde & Rohde GbR

Mahlower Str. 23; 12049 Berlin

Tel.: (00 49 30) 78 90 90 40

Fax: (00 49 30) 78 90 90 41

www.deutsche-versicherungsboerse.de

E-mail: Info@deutsche-versicherungsboerse.de

Niezależny portal internetowy także dla konsumentów

DVS Deutscher Versicherungs-Schutzverband e.V

Breite Straße 98; 53111 Bonn

Tel.: (00 49 228) 98 22 30

Fax: (00 49 228) 63 16 51

E-mail: info@dvs-schutzverband.de, www.dvs-schutzverband.de

DVS reprezentuje interesy ubezpieczających się podmiotów gospodarczych w RFN

Inne adresy internetowe:

porównanie ofert, doradztwo ubezpieczeniowe:

www.versicherungen.de

www.versicherung-vergleiche.de

www.haftpflicht-info24.de

www.finanzscout24.de

SKŁADKI CZŁONKOWSKIE

Obowiązkowa przynależność do izby

Z chwilą zgłoszenia działalności gospodarczej, przedsiębiorstwo staje się automatycznie członkiem albo izby przemysłowo-handlowej (niem. Industrie- und Handelskammer, skr. IHK), albo izby rzemieślniczej (niem. Handwerkskammer, niem. HWK). Obie organizacje są korporacjami prawa publicznego, których członkami są wszystkie podmioty prowadzące działalność gospodarczą w Berlinie (przemysł, usługi i handel w IHK; rzemiosło w HWK). Obie izby są organizacjami samorządu gospodarczego, nie związkami / zrzeszeniami czy urzędami. Na swoją działalność nie otrzymują żadnych subwencji ze strony państwa, finansują się ze składek i opłat za świadczone usługi.

Wysokość składki członkowskiej w obu izbach jest uzależniona od dochodów i wielkości przedsiębiorstwa. Składają się na nią składka podstawowa i opłata dodatkowa, która zależna jest od wysokości dochodu podatkowego, ew. zysku na działalności gospodarczej.

Izba Przemysłowo-Handlowa (IHK)

Przedsiębiorstwo staje się członkiem Izby Przemysłowo-Handlowej w Berlinie z chwilą, gdy ustanowi swoją siedzibę w Berlinie. Obowiązek członkostwa w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Berlinie powstaje również, gdy przedsiębiorstwo prowadzi zakład/oddział albo punkt sprzedaży w Berlinie, niezależnie od faktu przynależności przedsiębiorstwa do innej izby przemysłowo-handlowej w miejscu jego głównej siedziby.

Wysokość składki

Zasadniczo członkowie izby zobowiązani są do odprowadzania tzw. składki podstawowej. Stawki obowiązujące w 2005 r. przedstawione są w tabeli.

Podstawowe składki członkowskie w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Berlinie na rok 2005 w euro

Dochód podatkowy ¹⁰ (ew. zysk)	Podmioty nie podlegające wpisowi do rejestru handlowego	Podmioty podle- gające wpisowi do rejestru handlowego
strata	0	125
do 5.200	0	125
do 15.000	50	125
do 30.000	75	125
do 50.000	125	125
do 100.000	200	200
do 200.000	400	400
do 400.000	750	750
do 800.000	1.300	1.300
do 1.500.000	2.500	2.500
do 3.000.000	5.000	5.000
do 5.000.000	7.500	7.500
do 10.000.000	10.000	10.000
powyżej 10.000.000	15.000	15.000

Źródło: Izba Przemysłowo-Handlowa w Berlinie

Przedsiębiorstwa, które spełniają dwa z trzech kryteriów:

- ponad 250 zatrudnionych
- suma bilansowa powyżej 10,68 mln euro
- obrót powyżej 21,72 mln euro

płacą składkę w wysokości 20.000 euro.

**Składki odprowa-
dzone przez duże
przedsiębiorstwa**

W tej kwocie może ewentualnie zostać uwzględniona tzw. opłata dodatkowa, ale tylko do wysokości 13.500 euro. Przedsiębiorstwa, w przypadku których kwota należnej opłaty dodatkowej przekracza 13.500 euro, odprowadzają ją w pełnej wysokości, a składkę zgodnie z tabelą określającą wysokość składki podstawowej.

Opłata dodatkowa naliczana jest zgodnie z formułą:
 $\text{dochód podatkowy (względnie zysk)} \times 0,45\%$.

**Naliczanie opłaty
dodatkowej**

W przypadku osób fizycznych i spółek osobowych dochód podatkowy, stanowiący podstawę naliczenia opłaty dodatkowej, zostaje pomniejszony o tzw. kwotę wolną w wysokości 15.340 euro.

¹⁰ Dochodem podatkowym jest dochód wynikający z bilansu podatkowego.

Zwolnienia z opłat Osoby fizyczne rozpoczynające działalność gospodarczą, których dochód podatkowy lub zysk z działalności gospodarczej nie przekracza 25.000 euro, są zwolnione od odprowadzania składki i opłaty dodatkowej w roku rozpoczęcia działalności i w roku następnym, zaś przez kolejne dwa lata z opłaty dodatkowej.

Izba Rzemieślnicza (HWK) Do uiszczania składek zobowiązane są wszystkie podmioty prowadzące działalność rzemieślniczą lub pokrewną rzemiosłu.

Wysokość składki Stawki obowiązujące w 2005 r. przedstawione są w tabeli.

Podstawowe składki członkowskie w Izbie Rzemieślniczej w Berlinie na rok 2005

Przedsiębiorstwa nie wykazujące dochodu podatkowego / zysku		Przedsiębiorstwa wykazujące dochód podatkowy / zysk	
Prowadzący działalność na własny rachunek i spółki osobowe	Osoby prawne	Prowadzący działalność na własny rachunek i spółki osobowe	Osoby prawne
115,00 euro	175,00 euro	210,00 euro	315,00 euro

Źródło: Izba Rzemieślnicza w Berlinie

Składka dodatkowa Izba Rzemieślnicza nalicza jeszcze składkę dodatkową w wysokości: 0,73% od dochodu podatkowego uzyskanego w roku, leżącym trzy lata wstecz od roku, za który odprowadzana jest składka (np. dla 2005 r. będzie to rok 2002) po uwzględnieniu kwoty wolnej w wysokości 5.112,92 euro.

Zwolnienia z opłat Osoby fizyczne rozpoczynające działalność gospodarczą, których dochód podatkowy lub zysk z działalności gospodarczej nie przekracza 25.000 euro są zwolnione z obu składek w roku rozpoczęcia działalności, z połowy składki podstawowej i ze składki dodatkowej w roku drugim i trzecim oraz ze składki dodatkowej w czwartym roku prowadzenia działalności.

Towarzystwo Wspierania Gospodarki Berlina

Berlin Business Development Corporation

Kontakt: Dorota Thiel-Jankiewicz

Ludwig Erhard Haus

Fasanenstraße 85, D-10623 Berlin

Tel.: (00 49 30) 39 98 02 28

Fax: (00 49 30) 39 98 02 39

E-mail: Dorota.Thiel-Jankiewicz@wfbi.de

www.wfbi.de

**Adresy kontaktowe
podczas pierwszej
wizyty w Berlinie**

Polsko-Niemieckie**Towarzystwo Wspierania Gospodarki S.A.**

Przedstawicielstwo w Berlinie

Am Karlsbad 11, D-10785 Berlin

Tel.: (00 49 30) 25 45 92 0

Fax: (00 49 30) 25 45 92 99

E-mail: twgberlin@infopolen.de

www.infoniemcy.pl

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej**Wydział Ekonomiczno-Handlowy**

Kontakt: Tomasz Urbański

Glinkastrasse 5-7, D-10117 Berlin

Tel.: (00 49 30) 229 11 79

Fax: (00 49 30) 229 24 51

E-mail: info@wirtschaft-polen.de

www.wirtschaft-polen.de

Izba Przemysłowo-Handlowa w Berlinie

Industrie- und Handelskammer Berlin

Kontakt (w j. niemieckim):

Annett Hornung lub Angelika Neuberg

Fasanenstraße 85, D-10623 Berlin

Tel.: (00 49 30) 31 51 06 00

Fax: (00 49 30) 31 51 01 14

E-mail: hor@berlin.ihk.de lub neg@berlin.ihk.de

www.ihk-berlin24.de

Izba Rzemieślnicza w Berlinie

Handwerkskammer Berlin

Kontakt (w j. niemieckim i angielskim):

Heinrich Staudigl

Blücherstr. 68, D-10961 Berlin

Tel.: (00 49 30) 259 03 01

Fax: (00 49 30) 259 03 235

E-Mail: info@hwk-berlin.de

www.hwk-berlin.de

3. krok: **Podpisanie umowy spółki przed notariuszem**

W przypadku zakładania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, prezes spółki oraz wspólnicy muszą osobiście stawić się przed notariuszem (w Niemczech¹); mogą być również reprezentowani przez osobę posiadającą pełnomocnictwo. Najpóźniej do dnia poświadczenia umowy spółki przez notariusza, należy przedłożyć mu następujące dane:

- zawód/y członka/ów zarządu
- data/y urodzenia i
- miejsce/a zamieszkania członka/ów zarządu i wspólników.

Na spotkanie z notariuszem należy zabrać również dowód osobisty lub paszport, a w przypadku, gdy osoby biorące udział w spotkaniu nie mówią po niemiecku, wymagana jest też obecność tłumacza, który nie musi być tłumaczem przysięgłym.

W przypadku gdy udziałowcem niemieckiej spółki z o.o. ma być polska osoba prawna często dochodzi do sytuacji, w której osoba uprawniona do reprezentowania polskiego przedsiębiorstwa nie może wziąć udziału w spotkaniu z notariuszem w Niemczech. Wówczas może być ona reprezentowana przez inną osobę posiadającą pełnomocnictwo w języku niemieckim. To pełnomocnictwo musi zostać podpisane przez osobę uprawnioną do reprezentowania polskiego przedsiębiorstwa w obecności notariusza w Niemczech lub w obecności urzędnika niemieckiej placówki konsularnej w Polsce. Podczas spotkania z notariuszem należy przedłożyć aktualny wyciąg z rejestru handlowego polskiego przedsiębiorstwa (nie starszy niż sprzed 4 tygodni), z którego wynika, że podpisujący pełnomocnictwo rzeczywiście upoważniony jest do reprezentowania spółki. Ten wyciąg powinien zostać uprzednio poświadczony przez polski sąd rejestrowy, a następnie opatrzony tzw. adnotacją legalizacyjną niemieckiej placówki konsularnej w Polsce.

Podpisanie umowy spółki z o.o.

¹ Dokumenty potwierdzone przez polskich notariuszy nie są w Niemczech uznawane.

4. krok: Wynajem lokalu

Od szybkiej decyzji o lokalizacji działalności w RFN zależy sprawne przeprowadzenie procedury związanej z założeniem firmy. Przeprowadzenie następnych kroków (takich jak otwarcie konta bankowego czy zgłoszenie działalności w urzędzie ds. gospodarki) wymaga podania adresu.

Orientacyjne ceny lokali w Berlinie

Oferta lokali o przeznaczeniu gospodarczym jest w Berlinie stosunkowo szeroka, a ceny metra kw. wahają się w zależności od standardu i lokalizacji. Na obrzeżach miasta (w dzielnicach peryferyjnych) ceny wynoszą 3,00 euro/m² - 10,00 euro/m², natomiast w atrakcyjnych miejscach w dzielnicach centralnych 10,50 euro/m² - 20,50 euro/m².

Formalności związane z wynajęciem lokalu

W celu podpisania umowy najmu lokalu udziałowiec przyszłej niemieckiej spółki z o.o. musi stawić się osobiście z dowodem osobistym lub paszportem i potwierdzeniem miejsca zamieszkania w Polsce. Formalności znacznie ułatwia wynajęcie lokalu przez polską spółkę-matkę, która będzie udziałowcem niemieckiej spółki z o.o. Wówczas przedłożyć należy przetłumaczony przez tłumacza przysięgłego aktualny wyciąg z rejestru handlowego.

Źródła informacji o wolnych obiektach gospodarczych

Business Location Center jest multimedialną prezentacją oferty Berlina dla potencjalnych inwestorów. Poza informacjami o branżach, rynku pracy, programach pomocowych, zawiera aktualne oferty nieruchomości ponad 400 oferentów (prywatnych i publicznych), które można wyszukiwać wg różnych kryteriów (www.blc.berlin.de => Investor => Investieren in Berlin => Standorte und Stadtplanung).

Liegenschaftsfonds Berlin jest berlińską instytucją zajmującą się obrotem nieruchomościami należącymi do landu (www.liegenschaftsfonds-berlin.de) / informacje również w języku polskim.

Gewerbesiedlungs-Gesellschaft, którego udziałowcem jest Bank Inwestycyjny Berlina (IBB) oferuje atrakcyjne obiekty przede wszystkim dla małych i średnich przedsiębiorstw (www.gsg-berlin.de).

Ofert można szukać również w berlińskich gazetach, jak Berliner Morgenpost, Der Tagesspiegel czy Berliner Zeitung (adresy internetowe odpowiednio: www.mopo-immo.de, www.tagesspiegel.de i www.berlinonline.de). Bogatą ofertę znaleźć można na portalu internetowym: www.immobilienscout24.de.

Poszukiwanie obiektu można zlecić też wyspecjalizowanym maklerom (poniżej wybrane adresy w Berlinie).

Aengevelt Immobilien KG
Mauerstr. 83/84, 10117 Berlin
Kontakt: Tanja Schickel
Tel.: (00 49 30) 201 93 167
Fax: (00 49 30) 201 93 302
E-mail: t.schickel@aengevelt.com
www.aengevelt.com

ANGERMANN Global Property Alliance GmbH
Katharina-Heinroth-Ufer 1, 10787 Berlin
Kontakt: Markus Gökinan
Tel.: (00 49 30) 23 08 28 10
Fax: (00 49 30) 23 08 28 56
E-mail: markus.goekinan@angermann.de
www.angermann-vermietung.de

Atis Müller International Immobilien GmbH
Kurfürstendamm 22, 10719 Berlin
Kontakt: Sven Stricker
Tel.: (00 49 30) 884 65 0
Fax: (00 49 30) 884 65 100
E-mail: s.stricker@atismueller.com
www.artismueller.com

DTZ Zadelhoff GmbH
Friedrichstr. 60, 10117 Berlin
Kontakt: Michael K. Gau
Tel.: (00 49 30) 201 70 50
Fax: (00 49 30) 201 70 510/511
E-mail: michael.gau@dtz.com
www.dtz.com

CB Richard Ellis GmbH
Charlottenstraße 60, 10117 Berlin
Kontakt: Jan-Frederik von Strünk
Tel.: (00 49 30) 72 61 54-0
Fax: (00 49 30) 72 61 54-1 00
www.cbre.de

DB Immobilien GmbH
Fasanenstr. 33, 10719 Berlin
Kontakt: Steffen Pulvermacher
Tel.: (00 49 30) 88 56 69 45
Fax: (00 49 30) 88 56 69 99
E-mail: steffen.pulvermacher@db.com
www.dbimmobilien.de

Maklerzy nieruchomości

5. krok: Otwarcie konta bankowego

Posiadanie konta bankowego w Niemczech niezbędne jest w zasadzie w każdym przypadku, niezależnie od formy prawnej prowadzonej działalności. W przypadku zakładania spółki z o.o. otwarcie konta konieczne jest w celu jak najszybszego dokonania wpłaty kapitału zakładowego¹.

Regulacje w ramach Wspólnoty Europejskiej

Obywatele RP, jako obywatele UE mają prawo otworzyć konto bankowe w każdym państwie członkowskim Unii Europejskiej, wpłacać na to konto bądź wypłacać z niego pieniądze. Przepisy regulujące sposób stosowania tego prawa w gospodarczej rzeczywistości poszczególnych państw członkowskich Unii są jednak różne.

Osoba otwierająca konto w kraju, w którym nie zamieszkuje, ani nie podlega w nim obowiązkowi podatkowemu, może zostać np. zobowiązana do przedłożenia potwierdzenia zameldowania w innym kraju członkowskim UE.

Regulacje w prawie niemieckim

Kwestia otwarcia konta bankowego w Republice Federalnej Niemiec jest regulowana przepisami Kodeksu Cywilnego (BGB) i ustawy o zapobieganiu „prania pieniędzy”, a także wewnętrznym regulaminem danej instytucji kredytowej.

W Niemczech banki nie mają obowiązku zawarcia umowy z każdym zainteresowanym i otwarcia mu konta bankowego.

Otwieranie konta przez osobę fizyczną

Zgodnie z niemieckim prawem, przy otwieraniu konta instytucja kredytowa ma za zadanie stwierdzić tożsamość klienta i sprawdzić, czy działa on we własnym imieniu i na własny rachunek. Standardowo przy otwarciu konta wymagane jest przedłożenie dowodu osobistego bądź paszportu (z potwierdzeniem zameldowania). Tożsamość klienta musi zostać potwierdzona dodatkowo w przypadku wpłaty lub wypłaty gotówki w kwocie z reguły od 15.000 euro oraz w przypadku transakcji związanych z obrotem papierami wartościowymi i metalami szlachetnymi.

Otwieranie konta przez osobę prawną

Podczas otwierania konta w banku niezbędna jest obecność wszystkich osób uprawnionych do reprezentowania spółki (za-

¹ Wpłaconym kapitałem zakładowym można dysponować dopiero po uzyskaniu wpisu do rejestru handlowego.

rzędu, prokurenta). Tylko te osoby są uprawnione do podpisania umowy o prowadzenie konta z bankiem.

Do otwarcia konta niezbędne jest przedstawienie w banku następujących dokumentów:

- dowodu/ów osobistego/ych lub paszportu/ów (z potwierdzeniem zameldowania)
- poświadczoną notarialnie umowę spółki oraz
- listy wspólników
- uchwały wspólników powołującej osobę/y członka/ów zarządu.

W przypadku gdy udziałowcem niemieckiej spółki jest polskie przedsiębiorstwo, podczas otwierania konta w banku przedłożyć należy:

- poświadczoną notarialnie umowę spółki z o.o. (niemieckiej)
- aktualny wyciąg z polskiego rejestru handlowego / Krajowego Rejestru Spółek
- umowę spółki (statut spółki) w formie aktu notarialnego podpisaną przez osoby upoważnione do reprezentowania spółki, stwierdzającą, że jest ona pełna, aktualna i obowiązująca. Podpisy tych osób muszą być potwierdzone przez polski bank będący bankiem-korespondentem niemieckiego banku, w którym zakładane jest konto (jeżeli osoby te nie mogą być obecne podczas zakładania konta w Niemczech)
- listę podpisów osób uprawnionych do dysponowania kontem oraz kopie dowodów / paszportów tych osób wraz z instrukcją, w jaki sposób osoby te mogą tym rachunkiem dysponować (łącznie lub samodzielnie). Podpisy osób uprawnionych do dysponowania kontem muszą być potwierdzone przez bank będący bankiem-korespondentem niemieckiego banku, w którym zakładane jest konto (jeżeli osoby te nie mogą być obecne podczas zakładania konta w Niemczech).

Wymagane jest przedstawienie tłumaczenia przysięgłego na język niemiecki wszystkich dokumentów wystawionych w języku pol-

**Wymagania
formalne odnośnie
dokumentów**

skim (niektóre banki akceptują dokumenty przetłumaczone na język angielski).

Jeżeli któryś z ww. dokumentów nie może zostać potwierdzony przez bank będący bankiem-korespondentem niemieckiego banku, w którym zakładane jest konto, wtedy wymagane jest przedstawienie poświadczenia dokumentu przez polskiego notariusza, którego podpis poświadcza następnie niemiecka placówka konsularna w Polsce.

Ze względu na stosunkowo skomplikowaną procedurę i zróżnicowane wymogi w poszczególnych bankach, istotne jest przeprowadzenie wstępnej rozmowy z przedstawicielem wybranego banku podczas pierwszej (informacyjnej) wizyty w Berlinie.

Przepisy polskiego prawa dewizowego

W związku z dokonywaniem inwestycji w RFN (tworzeniem spółki, spółki-córki polskiej spółki itp.) oraz otwieraniem konta spółki z udziałem polskiego kapitału w Niemczech należy wziąć pod uwagę regulacje prawne, wynikające z polskiego prawa dewizowego.

Zgodnie z nim nie wymaga zezwolenia dewizowego dokonywanie przez rezydenta (przedsiębiorcę krajowego) inwestycji bezpośredniej w krajach, należących do Unii Europejskiej. Nie wymaga także zezwolenia dewizowego transfer środków płatniczych z tytułu wniesienia kapitału założycielskiego do spółki, tworzonej w krajach UE. Jednak zgodnie z art. 25 Ustawy Prawo dewizowe transferu należy dokonać za pośrednictwem banku, uprawnionego do realizacji transakcji zagranicznych, podając tytuł płatności. Bank może żądać dodatkowo przedstawienia tytułu prawnego takiej operacji. W przypadku jednak, gdy transfer środków będzie dotyczył kwoty przekraczającej 10.000 euro, bank jest zobowiązany do żądania od przedsiębiorcy przedstawienia tytułu prawnego, w związku z którym następuje transfer środków².

² Na przedsiębiorcy - rezydencie ciążyą ponadto obowiązki sprawozdawcze. Zgodnie z art. 30 ust. 1 prawa dewizowego z dnia 5.09.2002 r. (Dz. U. nr 141 poz. 1178, z uwzględnieniem późniejszych zmian) oraz §4 ust. 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2002 r. (Dz. U. nr 218 poz. 1835) rezydenci, posiadający udziały lub akcje w spółkach, mających siedzibę za granicą są zobowiązani przekazywać Narodowemu Bankowi Polskiemu coroczne sprawozdania w zakresie posiadanego kapitału za granicą, jeśli ich udział w kapitale podstawowym wynosi co najmniej 10% a wartość wniesionego przez rezydenta kapitału do kapitału podstawowego spółki lub wartość wydzielonego funduszu w oddziale, na początek lub koniec roku sprawozdawczego, wynosi co najmniej równowartość 10.000 euro.

6. krok: Wpis do rejestru handlowego

Zgłoszenie oddziału polskiej spółki do rejestru handlowego w Niemczech wymaga zachowania odpowiedniej formy. Niezbędne jest, aby zostało ono podpisane przez wszystkich członków zarządu polskiej spółki w obecności urzędnika konsulatu generalnego RFN w Polsce, właściwego dla siedziby firmy lub przed notariuszem w Niemczech.

Wpis oddziału

Zgłoszenie musi kompleksowo określać stosunki prawne w polskiej spółce. Niemieckie sądy rejestrowe z reguły bardzo dokładnie sprawdzają zupełność i poprawność zgłoszenia, dlatego przy jego sporządzaniu należałoby skorzystać z pomocy doświadczonego w tej dziedzinie radcy prawnego lub notariusza.

Do składanego we właściwym sądzie rejestrowym (w Berlinie jest to Sąd Rejestrowy Charlottenburg, niem. Amtsgericht Charlottenburg) zgłoszenia do rejestru handlowego należy dołączyć aktualny odpis z polskiego rejestru (KRS) oraz umowę spółki lub zaświadczenie o założeniu spółki wraz ze wszystkimi późniejszymi notarialnie poświadczonymi zmianami. Zarówno odpis z polskiego rejestru, zaświadczenie o założeniu spółki, jak i wszystkie pozostałe zaświadczenia muszą zostać poświadczone przez wystawiający je sąd albo przez notariusza oraz muszą zostać zalegalizowane przez właściwy dla siedziby polskiej firmy niemiecki konsulat generalny.

Wymagane jest też przedstawienie tłumaczenia wszystkich dokumentów na język niemiecki, najlepiej, aby uniknąć przedłużenia trybu postępowania w sądzie, dokonanego przez tłumacza zaprzysiężonego w Niemczech¹.

Procedura wpisu do rejestru trwa w Berlinie kilka tygodni. Wynika to z tego, że w ramach tzw. postępowania rejestracyjnego sąd zwraca się do izby przemysłowo-handlowej w Berlinie z prośbą o zajęcie stanowiska w kwestii utworzenia oddziału. Przede wszystkim musi zostać potwierdzone, że oddział rzeczywiście został utworzony. Sprawdzany jest wówczas adres oddziału w Berlinie, co w niektórych przypadkach może oznaczać także wizytę w

¹ W niemieckich urzędach coraz częściej można się spotkać z żądaniem okazania tłumaczeń przygotowanych przez tłumaczy zaprzysiężonych w Niemczech.

oddziale. W przypadku, gdy kontrola przebiega szybko i sprawnie, procedura wpisu do rejestru trwa nie dłużej niż kilka dni. Współdziałanie przedsiębiorstwa na tym etapie ma zatem ogromne znaczenie i w sposób istotny wpływa na czas trwania procedury.

W przypadku, kiedy przedmiot działalności przedsiębiorstwa ma rzemieślniczy charakter (związany z koniecznością wpisu do rejestru rzemieślniczego), do postępowania rejestracyjnego włączana jest również izba rzemieślnicza. W tym przypadku wpis do rejestru handlowego może nastąpić, jeżeli dokonany zostanie wpis do rejestru rzemieślniczego (wymogiem jest, aby kierownik oddziału posiadał kwalifikacje umożliwiające wpis jego osoby do rejestru rzemieślniczego; na ten temat pisaliśmy w rozdziale „1. Krok: Wybór formy prawnej”, pkt. „Przedmiot działalności spółki z o.o.”, str. 14).

W oddziale może zostać powołany prokurent, mający prawo reprezentowania oddziału. Prokurent ma również obowiązek współdziałać podczas postępowania rejestracyjnego w sądzie oraz złożyć podpis przed urzędnikiem właściwego konsulatu generalnego RFN w Polsce lub przed notariuszem w Niemczech.

Wpis spółki osobowej

W przypadku zakładania spółki jawnej lub komandytowej, należy dokonać zgłoszenia w sądzie rejestrowym właściwym dla siedziby spółki w celu wpisania spółki do rejestru handlowego. Zgłoszenie musi zawierać następujące dane:

- nazwisko, imię, datę urodzenia i miejsce zamieszkania każdego wspólnika (komplementariuszy, jak i komandytariuszy w przypadku spółki komandytowej)
- firmę i siedzibę spółki
- datę rozpoczęcia działalności
- wartość kwoty komandytowej każdego komandytariusza (tylko w przypadku spółki komandytowej).

Zgłoszenie (pisemne) i podpisy muszą zostać złożone przed notariuszem. Zgłoszenia muszą dokonać wszyscy wspólnicy (w przypadku spółki komandytowej zarówno komplementariusze, jak i komandytariusze). Wspólnicy upoważnieni do reprezentowania spółki muszą złożyć podpisy pod firmą spółki; podpisy zostaną notarialnie poświadczane. Ze zgłoszenia musi wynikać rodzaj działalności firmy i jej siedziba.

W przypadku spółki z o.o. wpisu do rejestru handlowego dokonuje zarząd. Zgłoszona zostaje nie tylko sama spółka ale również członkowie zarządu. Do pisma-zgłoszenia do rejestru handlowego należy dołączyć:

- poświadczoną notarialnie umowę spółki z pełnomocnictwami wszystkich przedstawicieli spółki, którzy tę umowę podpisali
- listę wszystkich wspólników
- ewentualnie: wpis do rejestru rzemieślniczego, pozwolenie na prowadzenie danego rodzaju działalności oraz sprawozdanie dotyczące wniesienia wkładów rzeczowych, jeśli takie zostały uzgodnione.

Zarząd powoływany jest zwykle podczas pierwszego zgromadzenia wspólników w czasie spotkania u notariusza, dlatego do zgłoszenia wystarczy dołączyć odpowiednią uchwałę wspólników.

Pismo-zgłoszenie do rejestru handlowego musi podpisać zarząd, a podpis/y musi/szą zostać uwierzytelniony/ne przez notariusza.

Spółka istnieje dopiero od momentu wpisania do rejestru handlowego. Wpis do rejestru obejmuje: nazwę firmy, jej siedzibę, przedmiot działalności przedsiębiorstwa, wysokość kapitału zakładowego, dzień podpisania umowy spółki, osobę/y członka/ów zarządu i prokurenta/ów, jak również zakres ich pełnomocnictwa do reprezentowania spółki. Wgląd w te informacje jest dostępny dla każdego.

Za transakcje podjęte przez wspólników przed uzyskaniem wpisu do rejestru handlowego odpowiadają oni osobiście całym swoim majątkiem. W przypadku podjęcia działalności przez spółkę przed uzyskaniem wpisu do rejestru², za jej zobowiązania odpowiada osobiście zarząd. Od chwili uzyskania wpisu do rejestru handlowego spółka może pozywać i być pozywana.

Trudno jest jednoznacznie określić czas trwania procedury związanej z uzyskaniem wpisu do rejestru handlowego, przede wszystkim ze względu na różny czas opracowywania dokumentów przez różne sądy. W ostatnich latach czas trwania tej procedury w Berlinie znacznie się skrócił i wynosi kilka dni.

Wpis spółki z o.o.

Powstanie spółki z o.o.

Odpowiedzialność wspólników i zarządu w sp. z o.o. przed uzyskaniem wpisu do rejestru

Czas oczekiwania na wpis do rejestru

² W przypadku podjęcia działalności przez spółkę przed uzyskaniem wpisu do rejestru handlowego należy do nazwy spółki dodawać określenie „in Gründung”, tzn. w organizacji. Konieczne jest też zgłoszenie tego faktu w dzielnicowym urzędzie ds. gospodarki (patrz 7. Krok, str. 55).

Procedura wydłuża się zazwyczaj wtedy, gdy w sądzie nie zostaną na czas przedłożone wymagane dokumenty (np. w przypadku konieczności uzyskania wpisu do rejestru rzemieślniczego lub innych zezwoleń) albo gdy nie zostaną spełnione inne dodatkowe wymogi. Z wydłużeniem procedury wpisu do rejestru liczyć należy się także wtedy, gdy nie zostaną uiszczone zaliczki na koszty sądowe. Staranne przygotowanie dokumentów załączanych do zgłoszenia w dużej mierze skraca czas trwania procedury uzyskania wpisu do rejestru.

Amtsgericht Charlottenburg

Handelsregister

Amtsgerichtsplatz 1, D-14046 Berlin

tel.: (00 49 30) 901 77 - 0

fax: (00 49 30) 901 77 - 447

Koszty wpisu do rejestru handlowego

Forma prawna	Koszty
Spółka z o.o. (1-osobowa)	100 euro
Spółka akcyjna (1-osobowa)	240 euro
Spółki osobowe (do 3 wspólników)	70 euro (do 3 wspólników) dodatkowo 20 euro za każdego następnego wspólnika
Działalność gospodarcza na własny rachunek	50 euro

Źródło: IHK Berlin

Odpisy z rejestru handlowego

W celu uzyskania odpisu z elektronicznego rejestru handlowego sądu rejestrowego w Berlinie należy stawić się w sądzie osobiście lub skierować do sądu pisemny wniosek (pocztą lub faksem: (00 49 30) 90 17 73 15). Opłata za wydanie odpisu uproszczonego wynosi 10 euro, w przypadku odpisu urzędowego - 18 euro.

7. krok: **Zgłoszenie działalności w urzędzie ds. gospodarki**

Zgłoszenie działalności gospodarczej może nastąpić osobiście bądź pisemnie w urzędzie ds. gospodarki w mieście lub gminie, w którym podejmowana jest działalność. W Berlinie są to urzędy ds. gospodarki w poszczególnych dzielnicach. Do zgłoszenia należy dołączyć następujące dokumenty:

- wyciąg z polskiego rejestru handlowego lub dowód na istnienie przedsiębiorstwa z porównywalnego rejestru
- jeśli z przedłożonego wyciągu z rejestru nie wynika bezpośrednio pełnomocnictwo osoby zgłaszającej działalność - odpowiednie pisemne pełnomocnictwo
- dowód na posiadanie lub wynajem pomieszczeń firmowych w formie umowy najmu lub zaświadczenia od wynajmującego
- tłumaczenia polskojęzycznych dokumentów poświadczonych przez tłumacza przysięgłego.

Z chwilą podjęcia działalności gospodarczej przez spółkę, fakt ten należy zgłosić we właściwym urzędzie ds. gospodarki.

W tym celu w urzędzie należy przedłożyć wyciąg z rejestru handlowego (wystarczy nie uwierzytelniony) oraz podać adres firmy. W przypadku gdy firma wynajmuje pomieszczenia, w których mieści się jej siedziba, do wyciągu dołączyć należy kopię umowy najmu lub zaświadczenie wynajmującego. Zgłoszenia w urzędzie ds. gospodarki dokonać mogą osobiście wspólnicy (w przypadku spółki osobowej) lub zarząd (w przypadku spółki z o. o.) lub upoważniona do tego osoba. W tym ostatnim przypadku wymagane jest przedłożenie pełnomocnictwa wystawionego przez uprawnioną do reprezentowania firmy osobę. Jeżeli rodzaj działalności firmy wymaga wpisu do rejestru rzemieślniczego, do dokumentów dołączyć należy zaświadczenie o dokonaniu tej rejestracji, tzw. kartę rzemieślniczą (niem. Handwerkskarte). W przypadku podejmowania działalności wymagającej uzyskania zezwolenia, należy je również załączyć.

Zgłoszenie działalności przez przedstawicielstwo i samodzielny oddział

Zgłoszenie działalności przez spółkę jawną, komandytową i z o.o.

**Zgłaszanie zmian
w urzędzie
ds. gospodarki**

W przypadku przeniesienia siedziby firmy w obrębie tej samej miejscowości lub dokonania rozszerzenia czy zmiany zarejestrowanego przedmiotu działalności lub nazwy firmy, fakt ten należy niezwłocznie zgłosić w urzędzie ds. gospodarki, dokonując tzw. przerejestrowania (niem. Gewerbeummeldung).

Działalność należy niezwłocznie wyrejestrować w przypadku rezygnacji z jej prowadzenia lub przeniesienia jej do innej miejscowości (konieczne jest podanie nowego adresu).

**Koszty zgłoszenia
działalności
gospodarczej**

	Stawka podstawowa	Przedział
Zgłoszenie osoby fizycznej	26 euro	17,90 – 35,79 euro
Zgłoszenie osoby prawnej	31 euro	17,90 – 35,79 euro
Zgłoszenie zmiany	20 euro	17,90 – 35,79 euro

Źródło: Izba Przemysłowo-Handlowa w Berlinie

**Przekazanie
informacji innym
instytucjom**

O każdej rejestracji dokonywanej przez urząd ds. gospodarki powiadamiany jest właściwy urząd skarbowy (niem. Finanzamt), zawodowe towarzystwo ubezpieczeniowe (niem. Berufsgenossenschaft), urząd inspekcji przemysłowej (niem. Gewerbeaufsichtsamts) oraz izba przemysłowo-handlowa i ew. rzemieślnicza.

Adresy dzielnicowych urzędów ds. gospodarki w Berlinie

Bezirksamt Charlottenburg-Wilmersdorf

Wirtschaftsamt
Heerstr.12-14, D-14052 Berlin

Tel.: (00 49 30) 9 02 91 73 81
Fax: (00 49 30) 9 02 91 75 05
E-mail: wiamt@charlottenburg-wilmersdorf.de
godz. urzędowania:
pon., wt. 09.00 - 13.00
czw. 13.00 - 18.00
pt. 10.00 - 13.00

Bezirksamt Lichtenberg

Wirtschafts-/Gewerbeamt Lichtenberg
Frankfurter Allee 187, D-10365 Berlin

Tel.: (00 49 30) 90296 4316
Fax: (00 49 30) 90296 4309
E-mail: Marion.Nueske@ba-libg.Verwalt-Berlin.de
godz. urzędowania:
pon., wt., śr. 09.00 - 13.00
czw. 14.00 - 18.00
pt. 09.00 - 12.00

Bezirksamt Mitte

Ordnungs- und Gewerbeamt
Rathaus Mitte
Karl-Marx-Allee 31, D-10178 Berlin

Tel.: (00 49 30) 20 09 2 30 53
Fax: (00 49 30) 20 09 2 38 42
E-mail: susanne.wirth@ba-mitte.verwalt-berlin.de
godz. urzędowania:
pon., wt. 09.00 - 12.00
czw. 14.00 - 18.00
(przyjęcia do godz.17.30)

Bezirksamt Pankow

Wirtschaftsamt
Fröbelstr. 17, D-10405 Berlin

Tel.: (00 49 30) 90295-5275
Fax: (00 49 30) 90295-5063)
godz. urzędowania:
pon., wt., pt. 09.00 - 12.00
czw. 15.00 - 18.00

Bezirksamt

Friedrichshain- Kreuzberg

Wirtschaftsamt
Frankfurter Allee 35-37, D-10247 Berlin

Tel.: (00 49 30) 90 298 47 05
Fax: (00 49 30) 90 298 42 14
E-mail: Jenny.Witt@ba-fk.verwalt-berlin.de
godz. urzędowania:
pon., wt. 09.00 - 12.00
czw. 14.00 - 18.00

Bezirksamt Marzahn- Hellersdorf

Gewerbeamt
Etkar-Andrè-Straße 8, D-12619 Berlin

Tel.: (00 49 30) 90 293 34-3/4/5/6
Fax: (00 49 30) 90 293 34 05
E-mail: marzahn-hellersdorf@berlin.de
godz. urzędowania:
pon., wt., pt. 09.00 - 12.00
czw. 15.00 - 18.00

Bezirksamt Neukölln

Ordnungsamt Neukölln
Juliusstraße 67, 12051 Berlin

Tel.: (00 49 30) 68 09 24 47
Fax.: (00 49 30) 68 09-37 32
E-Mail: gewerbe@ba-nkn.verwalt-berlin.de
godz. urzędowania:
wt., czw. 09.00 - 12.00

Bezirksamt Reinickendorf

Ordnungs- und Gewerbeamt
Alt-Reinickendorf 45-46, D-13407 Berlin

Tel.: (00 49 30) 41 92 29 53
Fax: (00 49 30) 41 92 29 50
godz. urzędowania:
pon., wt. 09.00-12.00
śr. tylko po uzgodnieniu
czw. 14.00-18.00
pt. 09.00-12.00

Bezirksamt Spandau

Wirtschaftsamt
Carl- Schurz-Str.8
D-13578 Berlin

Tel.: (00 49 30) 33 03 22 75
Fax: (00 49 30) 33 03 39 57
E-mail: wirtschaftsamt@ba-spandau.verwalt-berlin.de
godz. urzędowania:
pon., wt. 09.00 - 13.00
czw. 14.00 -18.00

**Bezirksamt
Tempelhof- Schöneberg**

Ordnungsamt Fachbereich Wirtschaft
Rathaus Schöneberg
John F.-Kennedy-Platz, D-10820 Berlin

Tel.: (00 49 30) 75 60 68 19
Fax: (00 49 30) 75 60 46 11
godz. urzędowania:
pon., wt. 09.00-12.00
czw. 15.00-18.00

Bezirksamt Steglitz- Zehlendorf

Amt für Wirtschaft, Veterinärwesen und Lebensmittelaufsicht
Leitung Fachbereich Gewerbeordnung
Schloßstr. 37, D-12154 Berlin

Tel.: (00 49 30) 63 21 12 72
Fax: (00 49 30) 63 21 13 67
E-mail: gewerbeamt@stegl-zehl.verwalt-berlin.de
godz. urzędowania:
pon., wt., pt. 09.00 - 12.00

Bezirksamt Treptow- Köpenick

Wirtschaftsamt
Hasselwerderstraße 22, 12439 Berlin
Tel.: (00 49 30) 6172 4629
E-mail: monika.behncke-herold@ba-tk.verwalt-berlin.de
godz. urzędowania:
pon., wt. 09.00 - 12.00
czw. 14.00 - 18.00

8. krok: Zameldowanie w urzędzie ds. obywatelskich oraz uzyskanie zaświadczenia o prawie pobytu

Z dniem przystąpienia Polski do UE, obywatele RP, których status w RFN określała dotychczas Ustawa o Cudzoziemcach z 09.07.1990 r., stają się obywatelami UE, w myśl art. 18 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE). Zgodnie z art. 18 TWE „każdy obywatel Unii ma prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium Państw Członkowskich, z zastrzeżeniem ograniczeń i warunków ustanowionych w niniejszym Traktacie i środkach przyjętych w celu jego wykonania”.

Prawo do swobodnego przemieszczania się i pobytu dla nowych obywateli UE

Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, jak i Traktat Akcesyjny w tzw. okresie przejściowym (maksymalnie do 2011 r.) przewidują ograniczenia w dostępie do rynku pracy (podejmowanie zatrudnienia przez pracowników podległych) oraz w swobodzie świadczenia usług w wybranych sektorach (branżach).

Regulacje dot. okresów przejściowych

W Niemczech ograniczenia w swobodzie świadczenia usług dotyczą branży budowlanej i pokrewnych, branży sprzątania budynków i środków transportu oraz dekoracji wnętrz. Ograniczenia te nie dotyczą polskich przedsiębiorców, mających zgłoszoną działalność gospodarczą w Polsce i samodzielnie (jednoosobowo) świadczących usługi w Niemczech.

Ograniczenia dot. określonych branż

Obowiązek posiadania wizy przez polskich obywateli przybywających do RFN został całkowicie zniesiony. Do czasu przystąpienia Polski do Konwencji z Schengen, na granicy utrzymana jednak zostaje kontrola osób, podczas której należy okazać się ważnym dowodem osobistym lub paszportem.

Wjazd obywateli polskich na teren Niemiec

W dniu 1 stycznia 2005 r. w RFN weszły w życie przepisy nowej Ustawy z dnia 30 lipca 2004 roku w sprawie sterowania i ograniczania napływu i w sprawie regulacji pobytu i integracji obywateli Unii Europejskiej i cudzoziemców (w skr. ustawa imigracyjna, niem. Zuwanderungsgesetz). Ustawa reguluje kwestie pobytu obywateli UE i cudzoziemców przebywających i przybywających do RFN.

Nowa ustawa imigracyjna

Pobyt w RFN	Obywatele RP, jako obywatele Unii Europejskiej mają prawo do wjazdu i pobytu (zasada swobody przemieszczania się) na terenie Republiki Federalnej Niemiec i nie podlegają wymogowi posiadania pozwolenia na pobyt. W przypadku pobytu przekraczającego okres 7 dni podlegają jednak, tak samo jak obywatele niemieccy, obowiązkowi meldunkowemu / zgłoszenia w urzędzie meldunkowym, tzw. urzędzie ds. obywatelskich (niem. Bürgeramt). Jeżeli planowany okres pobytu jest dłuższy niż trzy miesiące, to przy zgłoszeniu zameldowania należy wypełnić formularz oświadczenia w celu wystawienia zaświadczenia o prawie pobytu (niem. Erklärung zur Ausstellung einer Bescheinigung über das gemeinschaftsrechtliche Aufenthaltsrecht). W oświadczeniu należy zapewnić o posiadaniu środków finansowych, zapewniających utrzymanie w RFN i ubezpieczenia zdrowotnego na okres pobytu (w wątpliwych przypadkach oświadczenie może zostać zweryfikowane). Zaświadczenie zastępuje wydawane dotychczas pozwolenie na pobyt dla obywateli UE (niem. Aufenthaltserlaubnis-EU). Zaświadczenie może zostać wydane na okres maksymalnie do 5 lat.
Osoby podejmujące samodzielną działalność gospodarczą	Obywatelom polskim, podejmującym samodzielną działalność gospodarczą, przysługuje nieograniczone prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terenie UE. Osoby te uzyskują zaświadczenie o prawie pobytu w momencie zgłoszenia zameldowania w urzędzie ds. obywatelskich i przedłożenia dowodu dokonania zgłoszenia działalności gospodarczej w odpowiednim urzędzie ds. gospodarki (patrz 7. krok, str. 55). Zaświadczenie o prawie pobytu wydawane jest nieodpłatnie.
Działalność transgraniczna	Obywateli polskich, podejmujących samodzielną działalność gospodarczą w RFN, zachowujących jednak stałe miejsce zamieszkania w Polsce i tylko okazyjnie przebywających w RFN (działalność transgraniczna) nie obowiązuje wymóg posiadania zaświadczenia o prawie pobytu. Dotyczy to również sytuacji, gdy na czas tych okazyjnych pobytów w Niemczech, obywatel polski wynajmuje w RFN mieszkanie i dokonuje tymczasowego zameldowania w urzędzie ds. obywatelskich (niem. Zweitwohnsitz). Zaświadczenie o prawie pobytu wydawane i wymagane jest jedynie w przypadku przeniesienia stałego miejsca pobu z Polski do Niemiec.

Wykonawcom usług spoza sektorów: budowlanego (wraz z sektorami pokrewnymi), sprzątania obiektów i środków transportu, dekoracji wnętrz, oddelegowującym do pracy w RFN pracowników oraz wykonawcom usług we wszystkich sektorach bez wyjątku, świadczącym usługi osobiście (jednoosobowo) przysługuje nieograniczone prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terenie UE.

**Wykonawcy usług
(z pewnymi wyjątkami)**

Dla tego typu działalności nie jest wymagane posiadanie pozwolenia na pracę. Przed wizytą w urzędzie ds. obywatelskich należy jednak zwrócić się do regionalnej agencji pracy (niem. Arbeitsagentur) o wydanie zaświadczenia o braku konieczności posiadania takowego pozwolenia. Kolejnym krokiem jest zgłoszenie zameldowania we właściwym urzędzie ds. obywatelskich. Po okazaniu zaświadczenia regionalnej agencji pracy o braku konieczności posiadania pozwolenia na pracę, ważnego dowodu osobistego oraz kopii danych z paszportu i złożeniu oświadczenia w celu wystawienia zaświadczenia o prawie pobytu, urząd ds. obywatelskich wystawia zaświadczenie o prawie pobytu na przewidywany okres świadczenia usługi.

Ograniczone prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terenie UE posiadają:

- pracownicy, gdy
 - podejmują działalność nie wymagającą posiadania pozwolenia na pracę (np. jako personel kluczowy, patrz 1. krok, Zaświadczenie o prawie pobytu dla członków zarządu spółki z o.o., str. 17) albo
 - są w posiadaniu pozwolenia na pracę wydanego przez Federalną Agencję Pracy,
- wykonawcy usług w sektorach: budowlanym (wraz z sektorami pokrewnymi), sprzątania obiektów i środków transportu, dekoracji wnętrz, oddelegowujący do pracy w RFN pracowników, jeżeli uzyskali zgodę Federalnej Agencji Pracy na realizację usług w ramach polsko-niemieckiej umowy o realizacji umów o dzieło i są w posiadaniu odpowiednich pozwoleń na pracę (więcej informacji na ten temat zawiera opracowanie „Świadczenie usług w Unii Europejskiej – informator dla przedsiębiorców”, dostępny na stronie internetowej Ministerstwa Gospodarki i Pracy:

**Ograniczone prawo
do swobodnego
przemieszczania się
i przebywania
na terenie UE**

www.mg.gov.pl => Współpraca z zagranicą => Świadczenie usług w UE).

**Wystawienie
zaświadczenia
o prawie pobytu
przez urząd
ds. obywatelskich**

Zaświadczenie o prawie pobytu wystawiane jest od ręki przez właściwy urząd ds. obywatelskich przy zgłoszeniu zameldowania, pod warunkiem, że wnioskodawca przedłoży wszystkie niezbędne dokumenty, jak pozwolenie na pracę lub zaświadczenie o braku konieczności posiadania takiego pozwolenia. Dodatkowo przedłożyć należy ważny dowód osobisty lub paszport, a także wypełnić formularz oświadczenia w celu wystawienia zaświadczenia o prawie pobytu.

**Złożenie wniosku
o wydanie zaświadczenia o prawie pobytu w Urzędzie
ds. Cudzoziemców**

Jeżeli w momencie zameldowania w urzędzie ds. obywatelskich, wnioskodawca nie jest w stanie przedłożyć wszystkich wymaganych dokumentów, to może zwrócić się z wnioskiem o wydanie drogą pocztową zaświadczenia o prawie pobytu do Urzędu ds. Cudzoziemców. Do wniosku należy załączyć:

- kopię pozwolenia na pracę lub zaświadczenia o braku konieczności posiadania takiego pozwolenia
- kopię dowodu osobistego lub paszportu (wystarczy fotokopia stron z danymi osobowymi i paszportowymi)
- formularz oświadczenia w celu wystawienia zaświadczenia o prawie pobytu
- kopertę zwrotną ze znaczkiem pocztowym.

Zaświadczenie o prawie pobytu zostanie przysłane pocztą w ciągu miesiąca.

Dalsze dokumenty

W indywidualnych przypadkach urząd ds. obywatelskich lub Urząd ds. Cudzoziemców mogą wymagać przedłożenia dodatkowych dokumentów.

Ważne wskazówki

Pozwolenie na pobyt lub pozwolenie na pobyt UE, wystawione przed dniem 31.12.2004 r. obowiązuje do dnia upływu terminu ważności i jest równoważne zaświadczeniu o prawie pobytu.

**Adresy urzędów
ds. obywatelskich
w Berlinie**

Przedstawienie adresów wszystkich urzędów meldunkowych w urzędach ds. obywatelskich w Berlinie przekracza ramy niniejszego materiału. Linki do poszczególnych urzędów są do wglądu na stronie: www.buergeramt.info/berlin.htm.

Urząd ds. Cudzoziemców w Berlinie

Landesamt für Bürger- und Ordnungsangelegenheiten

Friedrich-Krause-Ufer 24

13353 Berlin

Godziny urzędowania:

pon., wt. 07.00 – 14.00

czw. 10.00 – 18.00

śr. i pt. zamknięte

tel. call center: (00 49 30) 902 69 40 00

Urząd**ds. Cudzoziemców
w Berlinie**

Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej, Republika Federalna Niemiec utrzymała dotychczasowe postanowienia narodowe i bilateralne dotyczące dostępu obywateli RP do niemieckiego rynku pracy. W czasie obowiązywania okresów przejściowych (tzn. w okresie 2, 5 albo nawet 7 lat od daty rozszerzenia UE) pracownicy z Polski wciąż podlegają obowiązkowi posiadania pozwolenia na pracę. Decyzja o udzieleniu pozwolenia na pracę lub ew. potwierdzenia braku konieczności posiadania takowego leży w gestii Federalnej Agencji Pracy, Dyrekcji Regionu Berlin Brandenburgia. Zadaniem Dyrekcji Regionu jest skierowanie wnioskodawcy do właściwej dla miejsca siedziby przyszłego pracodawcy dzielnicowej agencji pracy.

**Podejmowanie
zatrudnienia¹****Bundesagentur für Arbeit**

Regionaldirektion Berlin Brandenburg

Friedrichstr. 34, 10969 Berlin

Tel. (00 49 30) 555 55

E-mail: berlin-brandenburg@arbeitsamt.de

**Federalna Agencja
Pracy**

¹ Szczegółowe informacje na temat zasad podejmowania zatrudnienia w RFN zawiera „Informacja dla obywateli polskich zamierzających prowadzić działalność gospodarczą i podjąć pracę na terenie RFN” dostępna na stronie internetowej Wydziału Ekonomiczno-Handlowego Ambasady RP w Berlinie: www.wirtschaft-polen.de.

Załącznik: Wspieranie inwestycji w Berlinie

Celem prowadzonej przez miasto Berlin polityki wspierania inwestycji jest podniesienie innowacyjności i konkurencyjności berlińskiej gospodarki. Koncepcja wspierania inwestycji w Berlinie opiera się na „modelu trzykolumnowym”, co oznacza koncentrację na wspieraniu projektów w trzech obszarach:

- wspieranie inwestycji
- pomoc w rekrutacji personelu i wspieranie zatrudnienia
- wspieranie innowacji.

Wspieranie inwestycji W przypadku inwestycji w środki trwałe możliwe jest uzyskanie subwencji w maksymalnej wysokości 28 % wartości inwestycji. W przypadku małych i średnich przedsiębiorstw granica wynosi 38 %. Przewidziane wsparcie dotyczy inwestycji w przedsięwzięcia o charakterze budowlanym (np. rozbudowa zakładu), infrastrukturalnym i związanych z tworzeniem miejsc pracy przez okres kolejnych 3 lat.

Rekrutacja i wspieranie zatrudnienia Możliwe jest uzyskanie pomocy w naborze wykwalifikowanego personelu i zredukowanie kosztów rekrutacji do minimum. W przypadku zatrudniania osób bezrobotnych lub zagrożonych bezrobociem, możliwe jest uzyskanie wsparcia w wysokości do 10.000 euro w pierwszym roku zatrudnienia.

Wspieranie innowacji Rozwój innowacyjnych produktów jest wspierany w ramach Programu Wspierania Innowacji w Berlinie ProFIT (Berliner Innovationsförderprogramm ProFIT) poprzez dopłaty, pożyczki i udziały dla przedsiębiorstw badawczych.

Warunki uzyskania dofinansowania Warunkiem uzyskania wsparcia jest zapewnienie pełnego finansowania projektu (zarówno w przypadku inwestycji w nowe przedsięwzięcia, jak i w przypadku projektów związanych z rozszerzeniem działalności). W większości przypadków, poza kapitałem własnym, konieczne jest pozyskanie kapitału obcego, ponieważ środki pomocowe wypłacane są dopiero po ukończeniu inwestycji.

Główne obszary wsparcia

- media (w tym multimedia)
- life sciences (technika medyczna, biotechnologia, technologia ochrony środowiska)
- techniki informacyjne i komunikacyjne

-
- transport i logistyka
 - usługi związane z produkcją
 - przemysł przetwórczy

Towarzystwo Wspierania Gospodarki Berlina

Berlin Business Development Corporation

Ludwig Erhard Haus

Fasanenstraße 85, D-10623 Berlin

Tel.: (00 49 30) 39 980 0

Fax: (00 49 30) 39 980 239

E-mail: info@wfbi.de

www.wfbi.de

Kontakt

Towarzystwo Wspierania Gospodarki Berlina (niem. Wirtschaftsförderung Berlin International, skr. WFBI) jest centralną agencją Kraju Związkowego Berlina (tzw. one-stop-agency), której zadaniem jest obsługa inwestorów zagranicznych w Berlinie oraz wspieranie eksportu i inwestycji zagranicznych berlińskich przedsiębiorstw.

Na portalu internetowym Business Location Center (www.blc.berlin.de) WFBI udostępnia aktualne dane ekonomiczne dotyczące Berlina, publikuje oferty nieruchomości gospodarczych i oferty skierowane do potencjalnych partnerów zagranicznych berlińskich firm.

W ramach specjalnego programu dla potencjalnych inwestorów „Business Welcome Package”, WFBI oferuje przedsiębiorcom możliwość dokonania rozeznania na miejscu szans powodzenia ich przedsięwzięcia w Berlinie. WFBI ułatwia potencjalnym inwestorom ich start w Berlinie i udostępnia na okres trzech miesięcy na korzystnych cenowo warunkach kompletnie wyposażone biuro,umeblowany apartament, bilet na przejazdy publicznymi środkami transportu, jak również usługi doradztwa prawnego, podatkowego i marketingowego.

Oferta dla berlińskich przedsiębiorstw obejmuje m.in.: pośrednictwo w nawiązywaniu kontaktów z partnerami zagranicznymi i organizację stoisk zbiorowych na targach. Przy WFBI działają EuRo Info Centre, które oferuje doradztwo w zakresie programów pomocowych Unii Europejskiej oraz Innovation Relay Centre, które wspiera transgraniczny transfer technologii. WFBI posiada też Przedstawicielstwo w Brukseli, które reprezentuje interesy berlińskiej gospodarki w UE.

Usługi WFBI

Nieodpłatny serwis dla inwestorów:

- przygotowywanie i udostępnianie informacji gospodarczej o regionie
- udzielanie informacji na temat możliwości wspierania i finansowania inwestycji
- pomoc w rozwiązywaniu problemów związanych z zakładaniem i prowadzeniem przedsiębiorstwa w Berlinie
- pomoc w znalezieniu nieruchomości na potrzeby firmy w Berlinie
- pośrednictwo w kontaktach z urzędami, bankami, izbami, zrzeszeniami przedsiębiorców
- pomoc w naborze i kształceniu pracowników.

Serwis dla berlińskich przedsiębiorstw:

- doradztwo w zakresie handlu zagranicznego
- doradztwo w zakresie programów pomocowych i kooperacyjnych Unii Europejskiej (Euro Info Centre, Innovation Relay Centre)
- pośrednictwo w kontaktach z partnerami zagranicznymi
- organizacja misji gospodarczych i stoisk zbiorowych na targach międzynarodowych
- udostępnianie środków z programu pomocowego Kraju Związkowego Berlina mającego na celu promocję eksportu.

Adres: Wirtschaftsförderung Berlin International GmbH
 Ludwig Erhard Haus
 Fasanenstrasse 85
 D-10623 Berlin

Telefon: (00 49 30) 39980-0

Fax: (00 49 30) 39980-239

E-Mail: info@wfbi.de

Internet: www.wfbi.de www.blc.berlin.de

Prezes: Roland Engels

WENDLER TREMML
RECHTSANWÄLTE

Berlin • Düsseldorf • Monachium • Bruksela • Warszawa

Kancelaria oferuje pełne spektrum usług w zakresie obsługi prawnej krajowych i zagranicznych podmiotów gospodarczych. Działalność kancelarii obejmuje głównie zagadnienia prawa gospodarczego i publicznego.

BERLIN

Reinhardtstraße 25
D - 10117 Berlin
Tel. 030/28 04 63 60
Fax 030/28 04 63 61
Berlin@law-wt.de

DÜSSELDORF

Mörsenbroicher Weg 200
D - 40470 Düsseldorf
Tel. 0 211/66 96 67-0
Fax 02 11/66 96 67 66
dus@law-wt.de

MONACHIUM

Martiusstraße 5/II
D - 80802 München
Tel. 089/38 89 9-0
Fax 089/38 89 9-155
Munich@law-wt.de

WARSZAWA

WT Skowrońska & Pietrzyk Sp.k.
ul. Nowy Świat 42
PL - 00-363 Warszawa
Tel. 0048 22/827 10 31
Fax 0048 22/827 10 32
Warszawa@law-wt.de

BRUKSELA

Avenue de la Renaissance 1
B - 1000 Bruxelles
Tel. 0032 2/739 63 54
Fax 0032 2/736 05 71
Bruxelles@law-wt.de

Kancelaria w Berlinie założona została w kwietniu 2000 roku; prowadzi doradztwo prawne w zakresie polsko-niemieckiego obrotu gospodarczego i reprezentuje polskich przedsiębiorców i osoby fizyczne w Niemczech w zakresie wszelkiego rodzaju przedsięwzięć gospodarczych. Rozwiązywanie problemów prawnych i podatkowych będących wynikiem utworzenia przedsiębiorstwa w Niemczech oraz doradztwo w procesie utrwalania pozycji firmy na rynku niemieckim stanowią główną dziedzinę działalności kancelarii.

Kolejną dziedziną, w której specjalizuje się kancelaria jest prywatne prawo budowlane i zagadnienia prawa handlowego a także prawa spółek.

Biuro w Berlinie obsługuje liczne przedsiębiorstwa z Europy Środkowej i Wschodniej, szczególnie z sektora usług i branży budowlanej.

Obsługę mandantów w berlińskim biurze prowadzą adwokaci: Jovanka Worner (w języku polskim) i Raimund E. Walch.

Kancelaria w Duesseldorfie, świadcząca doradztwo, przede wszystkim w zakresie prawa gospodarczego, została założona w 1986 roku przez Michaela Wendlera, jednego z partnerów, który użyczył nazwie kancelarii także swego nazwiska. Działalność kancelarii, polegająca na doradztwie, przygotowywaniu umów oraz reprezentacji przed sądami, obejmuje głównie kwestie z zakresu prawa handlowego, prawa spółek handlowych, prawa transportowego i spedycyjnego, prawa pracy oraz prawa budowlanego. Kancelaria specjalizuje się w zakresie polsko-niemieckiego obrotu prawnego.

Kooperacja z biegłymi rewidentami, doradcami podatkowymi oraz doradcami ekonomicznymi umożliwia obszerne doradztwo prawne oraz wszechstronną obsługę klienta.

Do kręgu klientów należą przede wszystkim średniej wielkości przedsiębiorstwa niemieckie i zagraniczne, jak również niemieckie spółki siostrzane zagranicznych przedsiębiorców różnorodnych branż prowadzących działalność gospodarczą zarówno w RFN, jak i na rynkach międzynarodowych.

Kancelaria jest członkiem Polsko-Niemieckiej Izby Przemysłowo-Handlowej, Niemiecko-Amerykańskiej Izby Przemysłowo-Handlowej oraz Niemiecko-Belgijsko-Luksemburskiej Izby Przemysłowo-Handlowej.

Kancelaria WT Skowońska & Pietrzyk Sp. k. w Warszawie oferuje przedsiębiorcom polskim działającym na rynku niemieckim kompleksową obsługę prawno-podatkową w Polsce, w szczególności w zakresie przygotowania eksportu towarów i usług do RFN. Poza przygotowywaniem i opiniowaniem umów kooperacji z zagranicznymi kontrahentami, umów o pracę z pracownikami wysyłanymi za granicę oraz innymi bieżącymi sprawami Kancelaria Adwokacko-Radcowska WT Skowońska & Pietrzyk Sp. k. występuje także w imieniu polskich eksporterów przed polskimi instytucjami (Ministerstwo Gospodarki, ZUS, Ministerstwo Pracy) w sprawach dotyczących eksportu towarów i usług za granicę oraz udziela (w języku polskim) informacji o zasadach prowadzenia działalności gospodarczej w UE.

Państwa partner w polsko - niemieckich przedsięwzięciach gospodarczych – Polsko-Niemieckie Towarzystwo Wspierania Gospodarki S.A. (TWG)

Polsko-Niemieckie Towarzystwo Wspierania Gospodarki S.A. powstało w marcu 1994 r. z inicjatywy rządów Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec.

TWG wspiera i inspiruje polsko-niemieckie przedsięwzięcia gospodarcze, przyczyniając się do podniesienia poziomu rozwoju gospodarczego regionów przygranicznych oraz do ich przygotowania do procesu integracji z gospodarką krajów Unii Europejskiej. Z kolei realizowana przez TWG promocja działalności gospodarczej polskich firm w Niemczech przyczynia się do ożywiania polsko-niemieckiej współpracy gospodarczej.

Podstawowym obszarem działania TWG jest wspieranie gospodarczych przedsięwzięć (kooperacyjnych i inwestycyjnych) polskich i niemieckich przedsiębiorców - pośrednictwo w znalezieniu wiarygodnych partnerów kooperacyjnych i handlowych oraz doradztwo we wszystkich sprawach dotyczących produkcji i zbytu w Polsce i w Niemczech.

W ramach indywidualnych projektów inwestycyjnych i kooperacyjnych, realizowanych na rzecz polskich przedsiębiorstw w Niemczech, TWG ściśle współpracuje z niemieckimi instytucjami gospodarczymi (branżowymi), jak również towarzyszy klientom w rozmowach z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w RFN.

Od początku działalności TWG odpowiedziało na ponad 10.000 zapytań i ofert od polskich i niemieckich firm, instytucji i samorządów dotyczących możliwości nawiązania transgranicznej współpracy gospodarczej. Do końca stycznia 2005 zespół polskich i niemieckich specjalistów TWG zainicjował utworzenie 210 spółek joint-venture oraz nawiązanie ponad 175 długofalowych umów kooperacyjnych. Wspomagane projekty w głównej mierze dotyczyły branży budowlanej, motoryzacyjnej, elektrotechnicznej, rolno-spożywczej, tekstylnej, drzewnej i transportowej.

Poza indywidualnymi projektami gospodarczymi polskich i niemieckich przedsiębiorstw TWG zajmuje się również organizacją polsko-niemieckich konferencji gospodarczych, połączonych z giełdami kooperacyjnymi oraz seminariów informacyjnych poświęconych polsko-niemieckim kontaktom gospodarczym.

W przeprowadzonych w ciągu dziesięciu lat 150 polsko-niemieckich konferencjach gospodarczych i giełdach kooperacyjnych wzięło udział ponad 12.800 przedsiębiorców.

TWG organizuje też misje gospodarcze polskich i niemieckich przedsiębiorców do kraju sąsiada oraz wyjazdy studyjne, m.in. dla polskich i niemieckich dziennikarzy, parlamentarzystów, samorządów, przedstawicieli ośrodków innowacji i technologii itp.

Towarzystwo dużą wagę przykłada do materiałów informacyjnych publikowanych z myślą o polskich i niemieckich przedsiębiorcach. Głównym celem działalności wydawniczej TWG jest prezentacja potencjału gospodarczego, ofert z regionów przygranicznych i wy-

nikających z nich możliwości transgranicznej współpracy gospodarczej dla potencjalnych inwestorów i partnerów kooperacyjnych w Polsce i Niemczech. Dotychczas TWG wydało 133 publikacji – poradników gospodarczych, analiz branżowych i broszur promocyjnych dla polskich i niemieckich przedsiębiorców, jak również prospektów promocyjnych polsko-niemieckiego regionu przygranicznego.

Do najważniejszych wydawnictw TWG należą „Rynek niemiecki. Poradnik dla eksporterów i inwestorów”, „8 kroków do własnej firmy w Niemczech” oraz niemieckojęzyczne „Polska. Leksykon gospodarczy” i „Przegląd polskich województw”.

W obliczu rozwoju nowych mediów, które stwarzają ogromne możliwości informacyjne Polsko-Niemieckie Towarzystwo Wspierania Gospodarki S.A. postanowiło wyjść naprzeciw tym tendencjom i stworzyć platformę internetową o gospodarce Polski i Niemiec. Platforma obejmuje dwa portale: niemieckojęzyczny o gospodarce Polski (www.infopolen.de) oraz polskojęzyczny o gospodarce Niemiec (www.infoniemcy.pl).

Oba portale zawierają informacje m.in. na temat możliwości prowadzenia działalności gospodarczej w kraju sąsiada, ram prawnych tej działalności, systemu wspierania działalności gospodarczej, aktualnej sytuacji ekonomicznej, struktury gospodarki, systemu politycznego i administracyjnego. Ponadto w portalach można znaleźć wiele informacji praktycznych, np.: analizy branżowe, najważniejsze adresy i linki, kalendarz targów i imprez, bazy danych, oferty gospodarcze firm oraz wiele innych potrzebnych informacji. Platforma internetowa realizowana jest we współpracy z wieloma polskimi i niemieckimi partnerami, tj.: kancelariami prawnymi, doradcami podatkowymi, agencjami celnymi, wydawnictwami branżowymi, mediami i innymi instytucjami.

Adres:

Polsko-Niemieckie

Towarzystwo Wspierania Gospodarki S.A.

ul. Kobylogórska 68

66-400 Gorzów Wlkp.

tel. (0 95) 720 83 40

fax (0 95) 720 83 41

e-mail: twg@twg.pl

www.twg.pl.

Przedstawicielstwo w Berlinie:

Am Karlsbad 11

D-10785 Berlin

Tel. (00 49 30) 25 45 92 0

Fax (00 49 30) 25 45 92 99

e-mail: twgberlin@infopolen.de

Państwa start w Berlinie:

Berlin Business Welcome Package

W ramach specjalnego programu dla potencjalnych inwestorów „Business Welcome Package”, Berlin Business Development Corporation (WFBI) oferuje przedsiębiorcom możliwość dokonania rozeznania na miejscu szans powodzenia ich przedsięwzięcia w Berlinie.

Państwa celem jest Berlin ...

WFBI ułatwia potencjalnym inwestorom ich start w Berlinie i udostępnia na okres trzech miesięcy na korzystnych cenowo warunkach kompletnie wyposażone biuro, umeblowany apartament, bilet na przejazdy publicznymi środkami transportu, jak również usługi doradztwa prawnego, podatkowego i marketingowego.

Państwa Berliński Pakiet to:

Wsparcie ze strony doświadczonych doradców WFBI

- w doborze personelu
- w poszukiwaniu możliwości wsparcia finansowego
- w znalezieniu kooperantów
- w poszukiwaniu odpowiedniej lokalizacji

dodatkowo

- 2 godziny podstawowego doradztwa prawnego
- 2 godziny podstawowego doradztwa podatkowego i finansowego
- doradztwo w zakresie marketingu i PR

oraz

- nowoczesne, w pełni wyposażone biuro
- umeblowany apartament
- bilet komunikacji miejskiej i plan miasta

przez trzy miesiące za 2.300 € netto.

Jeżeli jesteście Państwo zainteresowani, prosimy o wypełnienie formularza zgłoszeniowego, który jest zamieszczony w Internecie na stronie:

www.welcome-package-berlin.de

lub o kontakt drogą pocztową lub faksem.

Wirtschaftsförderung Berlin International GmbH

Kontakt: Dorota Thiel-Jankiewicz

Ludwig Erhard Haus • Fasanenstraße 85 • 10623 Berlin

Tel. (00 49 30) 399 80 – 228 • Fax (00 49 30) 399 80 – 239

E-mail: info@wfbi.de • www.wfbi.de • www.blc.berlin.de